

Darīsim KOPĀ!

MĀJAI JŪRMALĀ LIEDZ MAINĪT APSAIMNIEKOTĀJU!

Kādēļ pašvaldība un dzīvokļu īpašnieki
likumu izprot atšķirīgi?

2. lpp.

Latvijas Gāzes speciālisti atbild
uz nopietniem iedzīvotāju jautājumiem!

10.–11. lpp.

VAI GĀZES LIETOŠANA MĀJĀS IR DROŠA?

№9 (109), septembris 2017 www.kopaa.lv Svarīgākais par māju apsaimniekošanu un citiem pakalpojumiem

„NEMETIET KANALIZĀCIJĀ JAUNGADA EGLĪTI!”

Kādēļ Rīgā katru dienu
nolej teju 15 dzīvokļu?
Eksperti – par to, kā rīkoties
saliešanas gadījumā

8.–9. lpp.

IEDZĪVOTĀJUS GAIDA 166 MILJONI EIRO!

Līdz gada beigām naudu saņems 250 māju,
daudz projektu arī Rīgā

6.–7. lpp.

„MĀJAI UZSPIEŽ NEIZPILDĀMAS PRASĪBAS!”

Daudzdzīvokļu māja Jūrmalā nevar nomainīt apsaimniekotāju, kaut arī ir izpildījusi visas *Dzīvokļu īpašuma likuma* prasības...

Marina MATROŅINA

Latvijā jau sen visa atbildības nasta par daudzdzīvokļu māju stāvokli ir uzlikta dzīvokļu īpašnieku pleciem – tikai viņi krāj naudu savas mājas remontiem un labiekārtošanai, dod rīkojumus pārvaldniekiem par īpašuma sakārtošanu. Ja īpašuma apsaimniekotājs ar dotajiem uzdevumiem netiek galā, dzīvokļu īpašniekiem nekas neatliek, kā izvēlēties citu apsaimniekošanas organizāciju. Vismaz tādas tiesības viņiem ir noteiktas normatīvajos aktos. Diemžēl mājā Engures ielā 5, Jūrmalā, šis princips nedarbojas – šķēršļu licēja, pretēji jebkuriem loģikas apsvērumiem, ir vietējā vara – pašvaldība.

Precīzi – kā noteikts likumā

Māja Engures ielā 5 ir liela – 78 dzīvokļi, tādēļ tik daudziem īpašniekiem nonākt pie kopēja viedokļa svarīgos jautājumos nav vienkārši. Taču, kad mājā sāka apspriest iespēju nomainīt apsaimniekošanas organizāciju, aptuveni 60% īpašnieku atbalstīja pāriešanu pie uzņēmuma *Rīgas namu apsaimniekotājs*.

Savu izvēli pamatoja ar to, ka ar esošā apsaimniekotāja darbu nav mierā, bet izvēlētajam pretendētājam ir laba reputācija, viņš ir gatavs mājā nekavējoties veikt akūtākos remontdarbus un organizēt uzkrājumu veidošanu nākotnē plānotajiem remontdarbiem. Dzīvokļu īpašnieki izvēlējās lēmumu pieņemt aptaujas veidā, nesasaucot dzīvokļu īpašnieku kopsapulci. Aptauja beidzās 2017. gada 13. maijā, un balsošanas protokolā ir redzams, ka par mājas pārņemšanu dzīvokļu īpašnieku valdījumā un apsaimniekotāja maiņu ir nobalsojuši 54 no 78 dzīvokļu īpašniekiem. Balsojums 69,2% jāvērtē kā ļoti pārliecinošs gribas apliecinājums.

Vēl protokolā redzams, ka aptauja organizēta stingri pēc *Dzīvokļu īpašuma likuma* 20. panta prasībām: aptaujas lēmuma projekts un ar lēmuma pieņemšanu saistītie dokumenti visiem dzīvokļu īpašniekiem izsūtīti pa pastu ierakstītā vēstulē, aptaujas norises laiks bijis divas nedēļas.

Pašvaldība nepiekrīt!

Mājas pārstāvji **Anastasija Šitova** un **Jevgēnijs Bubnovskis** visus dokumentus nogādāja Jūrmalas domei, jo dzīvokļu īpašnieku lēmums par mājas pārņemšanu savā valdījumā ir jāapstiprina pašvaldībai, kā arī pārvaldīšanas tiesības jānodod dzīvokļu īpašnieku pilnvarotajai personai, uzņēmumam *Rīgas namu apsaimniekotājs*.

Jūnija beigās mājas pārstāvji no domes saņēma pavisam negaidītu atbildi. Pēc pašvaldības pārstāvju ieskata,

dzīvokļu īpašniekiem nav bijis tiesību pieņemt lēmumu, vadoties pēc *Dzīvokļu īpašuma likuma* prasībām. Jūrmalas dome pieprasa lēmuma pieņemšanu saskaņā ar likuma *Par valsts un pašvaldību dzīvojamu māju privatizāciju* 50. un 50.¹ pantā noteikto.

Šī likuma saturu, iespējams, daudzi jau ir nedaudz piemirsuši, tādēļ atgādināsim, ko nosaka šie panti:

50. panta 1. daļa nosaka termiņu, kādā sasaucama daudzdzīvokļu mājas dzīvokļu īpašnieku kopsapulce, lai izveidotu dzīvokļu īpašnieku sabiedrību vai noslēgtu savstarpēju līgumu par daudzdzīvokļu mājas kopīpašumā esošās daļas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu. Tas jāizdara ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par attiecīgās dzīvojamās mājas privatizācijas uzsākšanu.

Ja dzīvokļu īpašnieki savu pienākumu vienlaigā kādu iemeslu dēļ nav izpildījuši, valstij piederošā privatizējamā daudzdzīvokļu mājā dzīvokļu īpašnieku kopsapulci sasauc dzīvojamās mājas valdītājs, bet pašvaldībai piederošā privatizējamā daudzdzīvokļu mājā – pašvaldība (50. panta 2. daļa). Turpat arī noteikta kārtība, kā sapulce sasaucama – uz dzīvokļu īpašnieku kopsapulci uzaicināmi visi dzīvojamā mājā esošo dzīvokļu īpašnieki. Uzaicinājums uz kopsapulci izsniedzams pret parakstu dzīvokļa īpašniekam vai viņa ģimenes locekļiem.

Savukārt tad, ja sapulce likumā prasītajā kārtībā tikusi sasaukta, bet lēmumu nav izdevies pieņemt, likuma 50.¹ pants dod tiesības: pašvaldībai, valsts dzīvojamās mājas valdītājam vai vienam vai vairākiem dzīvokļu īpašniekiem sākt dzīvokļu īpašnieku lēmuma pieņemšanas procedūru, nesasaucot dzīvokļu īpašnieku kopsapulci (ar rakstveida anketas palīdzību – *red. piezīme*).

Tāpat kā *Dzīvokļu īpašuma likums*, arī likums *Par valsts un pašvaldību dzīvojamu māju privatizāciju* noteik, ka „lēmuma pieņemšanas procedūras ietvaros pieņemtais lēmums par dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesību nodošanu dzīvokļu īpašnieku pilnvarotajai perso-

Igor Trubko, uzņēmuma *Rīgas namu apsaimniekotājs valdes priekšsēdētājs*

nai uzskatāms par pieņemtu, ja „par” balsojuši dzīvokļu īpašnieki, kas pārstāv vairāk nekā pusi no visu dzīvojamā mājā esošo privatizācijas objektu skaita”.

Tātad, ja vadās pēc likuma *Par valsts un pašvaldību dzīvojamu māju privatizāciju* prasībām, tad lēmumu ar aptaujas palīdzību pieņemt nevar, un pašvaldība tā arī savā 30. jūnijā sagatavotajā atbildē dzīvokļu īpašnieku pārstāvjiem paskaidro: „Tā kā, organizējot lēmuma pieņemšanu par pārvaldīšanas tiesību pārņemšanu no pašvaldības, dzīvokļu īpašnieki nav ievērojuši Likuma prasības, proti, iepriekš nav sasaukta dzīvokļu īpašnieku kopsapulce, uzaicinājums uz kopsapulci nav iesniegts dzīvokļu īpašniekiem pret parakstu, 2017. gada 13. maija balsošanas protokols nevar būt par pamatojumu dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pārņemšanai.” Loģiski, ka mājas apsaimniekošanas uzdevumu, balstoties uz noslēgtā līguma pamata ar Jūrmalas pilsētas domi, turpina pildīt uzņēmums *Jūrmalas namsaimnieks*.

Visiem lēmumiem ir vienāds spēks

Mājas Engures ielā 5 iedzīvotāji lielā neizpratnē iepazīs ar minēto vēstuli, zem kuras savu parakstu bija licis Jūrmalas domes izpilddirektora p. i. **E. Stobovs**.

Prasība izpildīt likumā *Par valsts un pašvaldību dzīvojamu māju privatizāciju* noteikto, šķiet ļoti barga vairāku iemeslu dēļ, pirmkārt, šobrīd prasība izsniegt pret parakstu paziņojumu 100% visiem īpašniekiem vai viņu ģimenes locekļiem ir kļuvusi neizpildāma, jo daudzi atrodas prombūtnē (strādā citā valstī). Otrkārt un galvenokārt, – 2011. gadā ir pieņemts speciālais *Dzīvokļu īpašuma likums*, kurš no jauna un daudz precīzāk izskaidro dzīvokļa īpašnieka pienākumus un tiesības. Tā, piemēram, 18. panta 2. un 3. daļā noteikts, ka dzīvokļu

īpašnieku kopība par savā kompetencē esošajiem jautājumiem lēmumus var pieņemt

- dzīvokļu īpašnieku kopsapulcē,
- nesasaucot dzīvokļu īpašnieku kopsapulci – aptaujas veidā, vai
- citādi savstarpēji vienojoties.
- Visiem dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumiem ir vienāds juridisks spēks neatkarīgi no tā, kurā no iepriekš minētajiem veidiem tie pieņemti.

Atgādināsim, ka Latvijas galvaspilsētas pašvaldība strādā pēc *Dzīvokļu īpašuma likuma* – pārliecinās, vai 100% dzīvokļu īpašnieki par kopsapulci vai aptauju informēti ir ierakstītas vēstules palīdzību, vai sapulce izsludināta ne mazāk kā vienu nedēļu pirms tās norises, vai aptaujai atvēlētais laiks nav īsāks par divām nedēļām un, visbeidzot, vai jautājumā par apsaimniekošanas uzņēmuma maiņu ir balsojis vairākums – 50% + 1 no mājas kopējā īpašnieku skaita.

Ministrija ir iedzīvotāju pusē

Mājas Engures ielā 5 iedzīvotāji pēc skaidrojuma vērsās Ekonomikas ministrijā un saņēma atbildi, kas apstiprināja, ka taisnība ir viņu pusē. Atbildi sniedza EM valsts sekretāra vietnieka pienākumu izpildītājs, Mājokļu politikas departamenta direktors **Mārtiņš Auders** paskaidrojot, ka likuma *Par valsts un pašvaldību dzīvojamu māju privatizāciju* normas „...uzliek pašvaldībai par pienākumu sasaukt dzīvokļu īpašnieku kopsapulci ne vēlāk kā sešus mēnešu laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par attiecīgās dzīvojamās mājas privatizācijas sākšanu. Tādēļ šādā situācijā pašvaldības atsaukšanās uz saistību, kuru nav izpildījuši pati pašvaldība, kā iemeslu, lai atteiktu dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesību nodošanu dzīvokļu īpašniekiem, ja lēmums pieņemts aptaujas veidā, ministrijas ieskatā vērtējama kā nelabticīga pienākumu pildīšana un tiesību izlietošana un nevar būt arguments, lai liegtu dzīvokļu īpašniekiem realizēt likumā paredzētās tiesības piedalīties mājas pārvaldīšanā”.

Gatavi tiesāties!

Apsaimniekošanas uzņēmums *Rīgas namu apsaimniekotājs* ir gatavs aizstāvēt dzīvokļu īpašnieku intereses un, ja tas būs nepieciešams, vērsties tiesā.

– Pirmkārt, Jūrmalas dome pati nav izpildījusi likuma prasību un sasaukusi dzīvokļu īpašnieku pirmreizējo sapulci, otrkārt, šobrīd vairs nav iespējams sastapt 100% visus dzīvokļu īpašniekus, lai viņiem pret parakstu izsniegtu paziņojumu. Mēs iestājamies par to, lai māju

Aleksandrs Sakovskis, *Jūrmalas namu pārvaldnieku asociācijas priekšsēdētājs*

pārņemšana dzīvokļu īpašnieku valdījumā notiktu pēc *Dzīvokļu īpašuma likuma* prasībām, – pārliecināts ir uzņēmuma valdes priekšsēdētājs **Igor Trubko**.

Namu pārvalde ir gatava vērsties tiesā, lai turpmāk izslēgtu tādus gadījumus citās mājās.

„Likumam jābūt vienam!”

Dzīvokļu īpašnieku pusē ir arī *Jūrmalas namu pārvaldnieku asociācija*.

– Problēma ir tā, ka patlaban spēkā esošie divi likumi, kuri regulē māju pārņemšanu dzīvokļu īpašnieku valdījumā, ir pretrunā viens otram, – uzskata asociācijas priekšsēdētājs **Aleksandrs Sakovskis**. – Likums *Par valsts un pašvaldību dzīvojamu māju privatizāciju* tika pieņemts 1993. gadā un ir jau novecojis, tādēļ 2011. gadā pieņēma speciālo likumu *Dzīvokļu īpašuma likums*, kurā nosaka jaunu kārtību kā sasaukt kopsapulci un pieņemt lēmumu par pārvaldnieka nomaiņu. Pat Ekonomikas ministrija ir apstiprinājusi, ka dzīvokļu īpašniekiem ir jāvadās pēc *Dzīvokļu īpašuma likuma* prasībām. Taču Jūrmalas dome pastāv uz savu taisnību.

Jūrmalas namu pārvaldnieku asociācijai ir informācija, ka pašvaldība septembrī centīsies mājā Engures ielā 5 organizēt dzīvokļu īpašnieku kopsapulci atbilstoši likuma *Par valsts un pašvaldību dzīvojamu māju privatizāciju* prasībām. Tikai pagaidām nekādu konkrētu darbību no Jūrmalas domes puses nav, un liela māja jau kopš maija nevar nomainīt apsaimniekotāju.

– Asociācijas vārdā esmu iecerējis vērsties Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijā un Mājokļu apakškomisijā Saeimā, – stāsta A. Sakovskis. – Nepieciešams, lai turpmāk likumā *Par valsts un pašvaldību dzīvojamu māju privatizāciju* būtu noteikts, ka lēmumi par mājas pārņemšanu tiek pieņemti saskaņā ar speciālo *Dzīvokļu īpašuma likumu*. **K**

LEGIONELLU PAPĪRI KLĪST PA MINISTRIJĀM

Tā dēvētā Rakstnieku māja Rīgā, Vesetas ielā 8, bija viena no tām, kurā konstatēja legiionellas baktērijas. Tagad mājā maina stāvvadus, izmantojot dzīvokļu īpašnieku uzkrājumus, raksta *Neatkarīgā Rīta Avīze*.

– Trešā daļa darbu paveikti, – telefonsarunā saka dzīvokļu īpašnieku biedrības Rakstnieku māja valdes priekšsēdētājs Arvids Krievs. Tomēr viņš vēlas no atbildīgajām institūcijām saņemt skaidru un gaišu atbildi par legiionellu minimālo daudzumu ūdensvadā, jo dezinfekcija un citi profilakses pasākumi ir dārgi un nav zināms, vai maz būtu jāveic, tāpat būtu labi, ja zinātu, cik aktīvi vajadzētu rīkoties.

Vēlas legiionellu minimumu

Veselības inspekcijas ieteikumos stacionārajām ārstniecības iestādēm legiionelozes ierobežošanai mikrobioloģisko testēšanu veic saskaņā ar ISO 11731:2004. Bet taisnība ir A. Krievam, ka ieteikumi pastāv medicīnas iestādēm, bet griebtos tādus saņemt arī dzīvokļu īpašniekiem un viņu pārstāvjiem. Veselības un Ekonomikas ministrijas sola atbildi rudenī. Līdzšinējie piedāvājumi tiešām izrādījušies par dārgu.

Zinātniskais institūts *Bior* šogad nāca klajā ar paziņojumu, ka legiionellas konstatētas apmēram pusē dzīvojamu māju Rīgā.

Karsē un noņem analīzes

Arī A. Krievs saka: – *Bior* veiktajos mērījumos konstatēts, ka legiionellas Vesetas ielā 8 ir, bet minimālā daudzumā. Lai būtu droši, mājā ūdens tiek uzkaršēts līdz 65 grādu temperatūrai vienu līdz divas dienas mēnesi, regulāri veiktas analīzes. Tas maksā naudu. Savukārt pārējais ir dzīvokļu īpašnieku vai īrnieku atbildība – cik ilgi notecināt ūdeni, cik bieži dezinficēt dušas uzgali, kad nomainīt ūdensvadus u. tml. Cilvēkam pašam jā rūpējas par sanitāro tīrību, jādezinficē dušas klausules, nezin', vai valdība var likt to darīt.

Cilvēka veselības un dzīvības vērtība

Mediji jau informēja, ka Vesetas ielā 8 dzīvojošais dzejnieces Māras Zālītes vīrs Jānis Kuzulis smagi saslima ar tā dēvēto legiionāru slimību. M. Zālīte stāstījusi, ka nama pārvaldnie-

ce un dzīvokļu īpašnieku biedrības vadība sākumā neielaida mājā epidemiologus.

Pēc tam, kad epidemiologi namā ielaisti, atklājies patiesā aina. Slimību profilakses un kontroles centra Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departaments norādīja, ka visa māja bijusi piesārņota ar bīstamajām baktērijām, raksta *kasjauns.lv*. Žurnālisti sarunājās arī ar mājas pārvaldnieci Ludmilu Svešņikovu, kas pēc dažām dienām ar izziņas palīdzību informēja, ka neļauj publicēt telefonsarunā teikto bez viņas piekrišanas.

Kādreizējā Rīgas domniece un inženierzinātnu doktore Maija Rubīna arī dzīvo Rakstnieku mājā un stāsta, ka sasirgusi ar legiionelozi vieglā formā, kas viņas gadījumā izvērtusies slimošanā vairāku mēnešu garumā ar regulāru medikānu apmeklējumu joprojām. Viņa pētījusi informāciju par legiionelozi un norāda, ka arī Zviedrijā un Dānijā šī sērga bijusi izplatīta, taču tur valdības tikušas galā. „Kas ir lētāk? Novērst cēloņus vai radīt invalīdu plejādi, kas pēc tam gāžas virsū mūsu veselības aprūpes sistēmai ar tās niecīgo budžetu? Tas nav par dārgu, ja runa par cilvēku veselību,” uzsver M. Rubīna.

Viņa uz savas ādas pārliecinājusies, ka ārsti nebūt neatpazīst legiionāru slimības pazīmes.

Ierosinājumi būs

M. Rubīna ilgu gadu vadījusi Rīgas Enerģētikas aģentūru un norāda vēl uz kādu faktoru. Vienkāršoti sakot, energoefektivitātes rādītājiem pilsētā jābūt efektīviem, bet, ja paaugstina ūdens temperatūru, tad energoefektivitātes vairs nav. Tas legiionellu ierobežošanā nav labākais variants. Ja ūdensapgādes tīklā regulāri paaugstinās temperatūru līdz 65 grādiem, iedzīvotāji būs neapmierināti – viņiem būs jāmaksā vairāk. Turklāt nepieciešama apkopes personāla apmācība. M. Rubīna uzskata, ka ir nepareizi, ka nav paredzēta atbildība par legiionellas baktērijas izplatīšanos un ilgstošu invāzijas saglabāšanos pilsētas siltuma un ūdens apgādes sistēmā, un par šiem un citiem ierosinājumiem viņa tuvākajā laikā informēsot Rīgas domi. Ja jau Zviedrijai un Dānijai izdevās iegrozīt legiionāru slimību, kālab lai Rīgai neizdotos? **K**

Vācijas ražotāja apkures radiatori **“KERMI”**

25% atlaide no veikala cenas!

Projektēšana, piegāde, montāža, garantija

SIA SANREMS

Ūdens skaitītāju Siltumskaitītāju
Pārbaude – Nomainīšana – Uzstādīšana
Ūdens skaitītāju rādījumu starpības izlīdzināšana

Tālrunis: 67612523, 67627695, 26327967
Kandavas iela 41a, Rīga

VESELĪBAS CENTRĀ

Rīgā,
Lāčplēša ielā 24,
korp. B

IZNOMĀ TELPAS

Tālrunis
29720081

MAINĀM visai mājai vecos dzīvokļu ūdens skaitītājus pret **C klases** mērāparātiem ar datu attālinātas nolāšanās iespēju

25 GADU PIĒRĒDZE

Uzskaitē **BEZ** patēriņa korekcijas

☎ 20040513
info@sistemserviss.lv

Akciju sabiedrība **RĪGAS NAMU APSAIMNIEKOTĀJS**

NA
www.rna.lv

Apsaimniekojam mājas, kurām ir biedrības vai pilnvarotās personas!

Rīga, Lāčplēša iela 24, tālrunis 67893079, info@rna.lv

Rīgas apsaimniekotāju asociācijas portāls

www.RigAA.lv

Viss par māju apsaimniekošanu

Gaidām Jūsu jautājumus uz e-pastu info@rigaa.lv

IZNOMĀ Lāčplēša iela 24, k. A

BIROJA TELPAS CENTRĀ

IZDEVĪGAS CENAS

Tālrunis: **29720081**

PIEJAMAS TELPAS NO 10 LĪDZ 200 KV.M.

AVĪZI BEZ MAKSAS VAR SAŅEMT:

- **Veselības centrā 4**, Krišjāņa Barona ielā 117
- **Bolderājas poliklīnikā**, Kapteiņu ielā 7
- **Ķengaraga medicīnas centrā**, Kaņiera ielā 13
- **Rīgas domes Labklājības departamentā**, Baznīcas ielā 19/23
- **Rīgas sociālā dienesta**
 - Teritoriālajā centrā **Avoti**, Avotu ielā 31, k-2
 - Teritoriālajā centrā **Ķengaraga krasts**, Lomonosova ielā 1, k-19
 - Teritoriālajā centrā **Vidzeme**, Vidrižu ielā 3, Brīvības gatvē 266
 - Teritoriālajā centrā **Purvciems**, Pērnavas ielā 1, Ieriķu ielā 2b
 - Teritoriālajā centrā **Ļavnieki**, Salnas ielā 2
 - Teritoriālajā centrā **Āgenskalns**, Ed. Smiļģa ielā 46, Ziepju ielā 13
 - Teritoriālajā centrā **Dzirciems**, Baldones ielā 2
 - Teritoriālajā centrā **Ziemeļi**, Hanzas ielā 7
 - Kultūras centrā **Imanta**, Anniņmuižas bulvārī 29
 - Kultūras centrā **Iļģuciems**, Lidoņu ielā 27, k-2
- **Rīgas namu apsaimniekotāja filiālēs**:
 - Lāčplēša ielā 24, of. 408, Rīgā
 - Daugavas ielā 1, Salaspilī
- **Rīgas namu pārvaldnieka iecirkņos un nodaļās**
- **Rīgas domes Mājokļu un vides departamentā**, Brīvības ielā 49/53
- **Jūrmalā**, Skolas ielā 50, Jūrmalas apsaimniekotāju asociācijas biroja
- **Jūrmalā**, Raiņa ielā 110, aptiekā
- **Jūrmalā**, Nometņu ielā 10, aptiekā

Nākamo «Darīsim Kopā!» numuru gaidiet 12. oktobrī

Darīsim KOPĀ! Avīze «Darīsim Kopā!» Izdevējs: SIA «EGO projekts» Reģistrācijas numurs: 000703294 Telefons: 29172377

Reklamas nodāja: 2914/618 <http://www.kopaa.lv> E-pasts: info@kopaa.lv Rīga, Lāčplēša iela 24, LV-1011 Iznāk sadarbībā ar Rīgas apsaimniekotāju asociāciju Iespiests: SIA «Poligrāfijas grupa Mūkusalā»

Tirāža: 20 000

MĀJOKĻU GALVOJUMU PROGRAMMA IR JĀTURPINA!

Marina MATROŅINA

Latvijas nekustamo īpašumu darījumu asociācijas (LANĪDA) biedri pozitīvi vērtē Ekonomikas ministrijas izstrādāto un jau trešo gadu īstenoto Mājokļu galvojumu programmu. Nekustamo īpašumu tirgus profesionāļi uzskata, ka pašlaik, kad tiek veidots nākamā gada valsts budžeta projekts, ir jāparedz nepieciešamie līdzekļi šīs programmas turpināšanai.

Atgādināsim, ka Ministru kabinets 2014. gada 5. augustā apstiprināja Ekonomikas ministrijas izstrādāto valsts atbalsta programmu dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai, lai ģimenēm ar nepilngadīgiem bērniem atvieglotu iespēju nodrošināt pirmo iemaksu kredītam mājokļa iegādei vai būvniecībai. Atbalsta programmas ietvaros attīstības finanšu institūcija Altum izsniedz (uz laiku līdz 10 gadiem) un administrē šos galvojumus pēc tam, kad aizdevējs piešķir aizdevumu vai rakstiski apliecinājis, ka aizdevums tiks piešķirts. Patlaban septiņas komercbankas – Citadele, SEB banka, Swedbank, Nordea banka, DNB banka, ABLV banka un Baltikums Bank / BlueOrange – izsniedz hipotekāros kredītus Latvijas ģimenēm ar bērniem, atvieglot nosacījumus par pirmo iemaksu, kas līdz šim ģimenēm ir bijis būtiskākais šķērslis sava mājokļa iegādei.

Palīdz piepildīt sapni par savu mājokli

Kristīne Dubane, Ober Haus Real Estate Latvia Dzīvojamā platību nodaļas vadītāja, vērtējot Mājokļu galvojumu programmu un to, cik tā ir nozīmīga gan nekustamo īpašumu tirgum kopu-

mā, gan arī ģimenēm, kuras to izmanto, saka:

– Šī programma ir ļoti svarīga jaunajām ģimenēm, lai uzlabotu savus dzīves apstākļus. Vislielākie mājsaimniecības izdevumi parasti ir ģimenēm ar bērniem, kā rezultātā sakrāt naudu pirmajai iemaksai nav viegli. Šī programma palīdz jaunajām ģimenēm iegādāties gan savu pirmo mājokli, gan no nelielas dzīvojamās platības pāriet uz lielāku. Nozīmīgs ir arī atbalsts samazinātai valsts nodevai īpašumtiesību reģistrācijai.

Speciāliste uzskata: ja nebūtu šīs programmas, daļai ģimeņu savs mājoklis būtu tikai sapnis.

K. Dubane uzskata, ka valdībai noteikti ir jārod veidi, kā šo programmu turpināt arī nākamgad.

– Latvijā jau tā ir problēmas ar iedzīvotāju skaitu, dzimstību. Šis ir viens no palīdzības mehānismiem jaunajām ģimenēm. Šādu programmu vajadzētu būt vairāk, – domā viņa.

Turpināt un paplašināt atbalstāmo loku!

– Vairāk nekā 6000 ģimeņu ir bijusi iespēja tikt pie atbilstošiem mājokļiem –

tas ir lielisks rādītājs. Pozitīvi ir arī tas, ka ar šo programmu ir stimulēts kredīšanas tempa pieaugums. Savukārt cilvēki, kas pārdevuši īpašumus, iegūto naudu var izmantot pēc saviem ieskatiem: pērkot citu īpašumu vai pilnīgi citiem mērķiem – programmu vērtē Vija Gailīte, Latio Mājokļu tirdzniecības nodaļas vadītāja.

Viņa izpētījusi, ka lielākais vairums ģimeņu – 62%, kas izmanto programmu, ir ģimenes ar vienu bērnu un ienākumiem vidēji 500–700 eiro uz vienu pieaugušo. Tas nozīmē, ka viņi ir spējīgi iegādāties īpašumu tikai t. s. vecajos sērijveida projektos, kuru vidējā cena ir 30 000–70 000 eiro.

– Veidojoties lielākam pieprasījumam uz šādiem īpašumiem, mēreni pieaug arī to cenas un sāk trūkt piedāvājuma, – saka speciāliste.

Otra grupa, kas izmanto šo programmu, ir ģimenes ar diviem bērniem – tie ir apmēram 32 % darījumu. Ar trim bērniem – tikai 6%.

– Tas varētu nozīmēt, ka tās ir ģimenes ar lielākiem ienākumiem. Šajā kategorijā ietilpst ģimenes, kas pērk dzīvokļus jaunajos projektos, lielākus dzīvokļus attālākajā centrā un privātmājas, – paskaidro V. Gailīte.

Būtisks atbalsts, iegādājoties mājokli, esot arī samazināto valsts nodevu lielums.

– Tas tiešām ir vislielākais ieguvums, ko cilvēki izjūt jau uzreiz. Tomēr dzīvokļu iegāde aizvien nav iespējama atsevišķām ģimenēm, kurām to kavē finansiāli šķēršļi: nespēja uzkrāt pirmo iemaksu (ģimenes, kurās ienākumi ir zemāki – minimālā alga

vai aplokšņu alga), augstās īpašumu cenas, nedrošība par nākotnes ienākumiem, bet vajadzība pēc īpašuma būtu arī šīm ģimenēm, – piebilst eksperte.

Speciāliste atklāj, ka no visiem Latio darījumiem katru mēnesi vismaz 20–30% ir darījumi ar kredīta izmantošanu un pusi no tiem veido Altum programmas dalībnieki.

„Šī programma ir ļoti svarīga jaunajām ģimenēm, lai uzlabotu savus dzīves apstākļus.”

– Kopumā, palielinoties kredīšanas pieaugumam, darījumu skaits ir pieaudzis par 15%, – viņa raksturo programmas pozitīvo efektu.

V. Gailīte uzskata, ka Mājokļu galvojumu programma ir jāturpina, jo pēc tās ir nepieciešamība:

– Būtu labi, ja ar programmas atbalstu īpašumu varētu iegādāties arī jaunas bezbērnu ģimenes un neprecējies jauns speciālists līdz apmēram 35 gadu vecumam, kas ieguvusi izglītību un sācis darba gaitas. Pašlaik šādi cilvēki pārsvarā ir spiesti irēt dzīvokļus un maksāt samērā lielas summas, neko neuzkrājot sev. Tas dotu drošību jaunajiem cilvēkiem, veidojot ģimeni, kā arī vedinātu jaunos speciālistus palikt strādāt Latvijā.

Programmu izmantojušas vairāk nekā 6100 ģimenes

Šā gada pirmajā pusgadā valsts sniegto atbalstu mājokļa iegādei izmantojušas 1527 ģimenes visā Latvijā. Salīdzinot ar 2016. gadu, ģimeņu pieprasījums pēc valsts atbalsta pieaudzis par 6%, saglabājot nemainīgi augstu līmeni, šādu informāciju sniedz Ekonomikas ministrija.

Galvojumus izmantojušas vairāk nekā 6100 ģimenes, kurās kopā patlaban aug 8944 bērni. Programmas darbības laikā kopš 2015. gada Altum piešķirto galvojumu summa ir 41,7 miljoni eiro, savukārt hipotekāro aizdevumu summa, kas izsniegta ar valsts galvojumiem, sasniegusi 368 miljonus eiro. Atbalstu izmanto ģimenes visā Latvijā, proporcionāli lielākais galvojumu skaits ir Rīgā un Pierīgā – 66%. Valsts atbalstu ģimenes pamatā izmanto vidēja izmēra dzīvokļu iegādei – aizdevuma summa, ko ar galvojuma palīdzību aizņemas bankā, vidēji ir 60 tūkstoši eiro. Tie lielākoties ir mājokļi iepriekšējos gados būvētos daudzdzīvokļu namos, bieži tie ir divstābu dzīvokļi. Ģimeņu pirmā izvēle ir gatava mājokļa iegāde, tikai 4% ģimeņu aizņemas būvniecībai. Jauno projektu

īpatsvars ir zem 10%, arī privātmājas iegādājas krietni retāk, aptuveni 6% gadījumu. Lielais pieprasījums no ģimenēm liecina, ka programma labi palīdz risināt aktuālo pirmās iemaksas uzkrāšanas problēmu. Galvojums bankas aizdevumam nepieciešamās pirmās iemaksas apmēru samazina apmēram par 6700 eiro, kas ir vidējā līdz šim piešķirtā galvojuma summa.

Vēršas pie valdības, aicinot turpināt programmu

Nule kā Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRK), Latvijas Komerčbanku asociācija (LKA), Latvijas nekustamo īpašumu darījumu asociācija (LANĪDA) un Nacionālā nekustamo īpašumu attīstītāju aliance (NNĪAA) ir sagatavojušas un nosūtījušas vēstuli valsts augstākajām amatpersonām. Vēstules autori, raksturojot situāciju nekustamo īpašumu jomā, norāda, ka Latvija investīciju ziņā jaunā dzīvojamā fonda attīstībā būtiski atpaliek no kaimiņvalstīm Igaunijas un Lietuvas. Igaunijā 2016. gadā ir pabeigti 4732 jauni mājokļi (3221 dzīvoklis un 1511 mājas vienai vai divām ģimenēm). Lietuvā šis skaits pērn ir bijis 12 703 (attiecīgi 5179 un 7524). Latvijā šajā ziņā atpaliek – mūsu valstī pērn pabeigti kopā tikai 2200 jauni mājokļi (1066 dzīvokļi un 1134 mājas vienai vai divām ģimenēm). Tas nozīmē divreiz mazāku jauno mājokļu skaitu nekā Igaunijā un piecpus reižu mazāku nekā Lietuvā.

LANĪDA valdes priekšsēdētājs Edgars Šins, paužot savu uzskatu par šīs programmas turpināšanu, vēstulē valsts augstākajām amatpersonām norādīja:

– Zināms, ka „standarta” mājsaimniecībai Rīgā nepieciešami vairāk nekā divi gadi (24,7 mēneši), lai sakrātu līdzekļus pirmajai iemaksai 15% apmērā, iegādājoties mājokli kredītā. Vēl grūtāk ģimenēm ir tad, ja šī iemaksa jākrāj papildus īres izmaksām. Ekonomikai augot un saglabājoties labam iedzīvotāju noskaņojumam, pieprasījums pēc mājokļiem augs. Latvijas iedzīvotājiem jauni mājokļi ir tikpat nepieciešami kā lietuviešiem un igauņiem, tāpēc valstij nevajadzētu atteikties no Mājokļu galvojumu programmas, kas sevi ir apliecinājusi kā veiksmīgu un nepieciešamu gan jaunajām ģimenēm, gan arī ar pozitīvu efektu uz tautsaimniecības attīstību. **K**

KĀ DZĪVOKLIS TU ESI?

Pašvaldības dzīvoklis – kā apmaksāt, novēlēt mantojumā, nodot lietošanā

O. BLUKIS

- **Vai ir iespējams privatizēt pašvaldības dzīvokli, kurā ģimene apmetusies jau padomju gados?**
- **Kā pašvaldības dzīvoklī piedēklārēt vēl vienu ģimēni?**
- **Vai iespējams privatizēt kaimiņienes dzīvokli, kura jau saņēmusi brīdinājumu par izlikšanu parādu dēļ?**
- **Kādos gadījumos cilvēkam var atņemt pašvaldībai piederošu dzīvokli?**

Katru gadu aizvien vairāk rīdzinieku saņem pašvaldības dzīvokļus. Vienlaikus ar ilgi gaidīto dzīvokli cilvēkiem rodas arvien vairāk jautājumu, kas saistīti ar jauniegūto dzīvesvietu. Daudz neskaidrību ir ar tiem dzīvokļiem, kuros ģimēni dzīvo jau kopš padomju laikiem.

Rīgas domes Mājokļu un vides departamentā uzdevām raksturīgākos ģimēni jautājumus.

Mūsu sarunu biedrs ir Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta direktora padomnieks Ivo Kiršblats.

Pašvaldības dzīvokļa ģimēni termiņš

– Cik Rīgā ir pilsētai piederošu neprivatizētu dzīvokļu?

– Aptuveni 13 500.

– Kādi ir šo dzīvokļu ģimēni līgumu termiņi?

– Viennozīmīgi atbildēt nav iespējams, jo pastāv trīs veidu ģimēni līgumi. Gadījumos, ja dzīvojamā platība iegūta pirms 2001. gada 31. decembra, ģimēniem ir beztermiņa ģimēni līgums. Dzīvokļu ģimēniem, kuri par tādiem kļuva pēc 2002. gada 1. janvāra, līgums ir noslēgts uz diviem gadiem. Ja cilvēks no pašvaldības saņem sociālo dzīvokli, tad līguma termiņš ir seši mēneši.

– Vai pašlaik vēl iespējams privatizēt dzīvokli, kurā ģimēni dzīvo kopš padomju gadiem?

– Tas ir iespējams. Ja mājā vēl nav sākuši plānveida privatizācija, dzīvokli var iegūt par privatizācijas sertifikātiem, ja plānveida privatizācijas termiņš ir beidzies, dzīvoklis jāizpērk par naudu.

– Kur noformēt kopš padomju gadiem ģimēni pašvaldības dzīvokļa privatizāciju?

– Lai nokārtotu privatizāciju, ir jāvērsas Rīgas pašvaldības dzīvojamu māju privatizācijas komisijā Pērses ielā 10/12, Rīgā. Tālrunis informācijai: 67012649 vai 67012634. Līdzī jāņem personu apliecinošs dokuments un dzīvokļa ģimēni līgums.

Maksa par apsaimniekošanu

– Kurš nosaka pašvaldības dzīvokļa ģimēni maksas apmēru?

– Pašvaldības dzīvokļa ģimēni maksas ir vienāda ar apsaimniekošanas maksas apmēru tās pašas mājas privatizētajiem dzīvokļiem. ģimēni maksas ir izrēķināta tā, lai nosegtu mājas apsaimniekošanas izmaksas – apsaimniekošanas uzņēmuma pakalpojumus un remontdarbus.

– Vai pašvaldībai ir pienākums iepriekš brīdināt ģimēni par ģimēni maksas paaugstināšanu?

– Šādu pienākumu pašvaldībai uzliek likums *Par dzīvojamu telpu ģimēni*, kurā noteikts, ka izīrētājam ģimēni maksas izmaiņām jābrīdina sešus mēnešus iepriekš, ja līgumā nav uzrādīts īsāks termiņš.

– Nomnieks iecerējis veikt dzīvokli mazliet radikālāku remontu nekā tikai tapešu pārlīmēšanu, pieņemsim, viņš vēlas apvienot vannas istabu ar tualeti. Vai tam nepieciešama Rīgas domes atļauja?

– Darbi, kas saistīti ar pārplānošanu, ir jāveic saskaņā ar normatīviem. Uzņēmīgajam nomniekam būs jāizdara, lūk, kas:

■ jāuzraksta iesniegums apsaimniekotājam par ieceri veikt pārplānošanu un tam jāpievieno veicamo darbu saraksts;

■ jāsaņem apsaimniekošanas uzņēmuma atļauja;

■ darbi jāsaņem būvvaldē.

– Ja nu ģimēni vēlas aprobežoties tikai ar kosmētisko remontu?

– Tad viņam apsaimniekotājam jāuzraksta iesniegums par plānotajiem darbiem un jāsaņem izziņa par to, ka darbi ir saskaņoti. Tas palīdzēs gadījumos, kad kaimiņi iedomāsies sūdzēties par remontdarbu radīto troksni.

Kam jāmaksā nodokļi

– Vai pašvaldības dzīvokļa ģimēni ir pienākums katru gadu maksāt nekustamā īpašuma nodokli par dzīvokli, kas viņam nepieder?

– Likuma *Par dzīvojamu telpu ģimēni* 11. pantā ir teikts, ka nomniekam papildus

ģimēni maksai proporcionāli izīrētās dzīvojamās telpas platībai maksājams likumā noteiktais nekustamā īpašuma nodokļa maksājums.

– Kuram jāmaksā par pašvaldības dzīvokli, ja ģimēni līgumā kā nomnieki uzrādīti trīs cilvēki?

– Rēķinu apmaksā jāpiedalās visām personām, kuras dzīvo konkrētajā dzīvoklī. Nomnieka ģimēni locekļiem ir tieši tādas pašas tiesības un pienākumi kā nomniekam. Savukārt nomniekam ir tiesības lauzt ģimēni līgumu ar tiem ģimēni locekļiem, kuri vairāk nekā trīs mēnešus nepilda ģimēni līguma noteikumus, tostarp nepiedalās rēķinu apmaksā.

Tiesības mantot pašvaldības dzīvokli

– Kopā ar māti dzīvokļa ģimēni līgumā iekļauti arī viņas bērni, kas kādā brīdī izvēlējušies dzīvot šķirti. Vai pēc mātes nāves bērniem ir tiesības atgriezties uz dzīvi pašvaldības dzīvoklī?

– Jā, protams. Visi ģimēni locekļi, kuri bija ierakstīti dzīvojamu telpu ģimēni līgumā, saglabā savas tiesības lietot pašvaldības dzīvokli. Arī gadījumos, ja viņi ilgu laiku dzīvokli nav dzīvojuši.

– Vai ģimēniem ir tiesības pašvaldības dzīvokli novēlēt mantojumā cilvēkam, kurš nav ierakstīts ģimēni līgumā?

– Nē, pašvaldības dzīvokļa īpašnieks ir pilsēta, tādēļ to novēlēt mantojumā nav iespējams.

Kam tiesības izmantot pašvaldības dzīvokli

– Pašvaldības dzīvokli pēc līguma dzīvo sieviete ar dēlu. Vai dēlam ir tiesības šajā dzīvoklī dzīvot kopā ar savu jauno sievu?

– Ja visi ģimēni līgumā ierakstītie pilngadīgie ģimēni locekļi piekrīt tam, ka viņu dzīvojamā platībā dzīvos vēl viens cilvēks un arī pašvaldība tam neiebilst, tad vedeklai ir tiesības dzīvot pašvaldībai piederošajā dzīvoklī.

– Tēvs ar dēlu dzīvoja denacionalizētā mājā, līdz ieguva pašvaldības dzīvokli. Pēc laika dēls pārvācās dzīvot pie mātes un jauno adresi deklarēja kā savu dzīvesvietu. Vai dēls pazuudēs tiesības nākotnē dzīvot pašvaldības dzīvoklī?

– Dzīvesvietas deklarācijas fakts neko nemaina, tādēļ tas nekalpos par pamatu, lai nepilngadīgs jauniešs zaudētu tiesības dzīvot pašvaldības dzīvoklī, kurā dzīvo viņa vecmāmiņa vai tēvs. Izslēgt nepilngadīgu bērnu no ģimēni līguma var tikai, pamatojoties uz viņa vecāku kopīga iesnieguma pa-

mata. Šāds iesniegums ir jāiesniedz pašvaldībā.

– Vai iespējams privatizēt kaimiņienes dzīvokli, ja zināms, ka viņu izliek par parādiem?

– Nē, šādas tiesības ir tikai pašai ģimēni vai viņas ģimēni locekļiem.

– Ar sievieti noslēgts ģimēni līgums. Pēc pašvaldības dzīvokļa saņemšanas viņa apprecas. Vai vīram ir tiesības dzīvot šajā dzīvoklī?

– Jā, pašvaldība pieņems lēmumu, ka ģimēni vīram ir tiesības izmantot dzīvojamu platību, jo viņš kļuvis par ģimēni locekli.

– Sieviete ģimēni līgumā ir ierakstīta viena, bet pēc laika nodibina civilattiecības. Vai viņai ir tiesības dot atļauju savam civilvīram deklarēt konkrētajā dzīvoklī?

– Cilvēks, kurš nav ierakstīts ģimēni līgumā, nedrīkst dzīvot pašvaldības dzīvoklī, kur nu vēl to norādīt par savu oficiāli sasniedzamo dzīvesvietu (deklarēt). Vispirms viņam nepieciešama ģimēni, tad dzīvokļa īpašnieka – Rīgas domes – atļauja. Tas nozīmē – jāraksta iesniegums Rīgas domes Mājokļu un vides departamentam un tas jāiesniedz Rīgā, Brīvības ielā 49/53, 5. stāvā.

– Vai nomnieks var zaudēt ģimēni tiesības, ja bez īpašnieka – pašvaldības – atļaujas dzīvokli ielaiž dzīvot svešus cilvēkus?

Jā, tas ir iespējams. Līgumu var lauzt arī gadījumos, ja ģimēni maksas nepiederošas personas, izīrētājs var izbeigt dzīvojamās telpas ģimēni līgumu, izliktot ģimēni kopā ar viņa ģimēni locekļiem un citām personām bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

– Sieviete un viņas dēls ir saņēmuši pašvaldības dzīvokli, abi ierakstīti ģimēni līgumā. Pēc tam viņa apprecas. Kuram būs tiesības pēc nomnieces nāves dzīvot šajā dzīvoklī? Dēlam, kurš jau sen kā par savu dzīvesvietu deklarējis citu adresi, vai dzīvam palikušajam laulātajam?

– Par šo jautājumu būs jāvienojas pašiem radniekiem. Ja viņiem neizdosies vienoties, lietu šķirs tiesa. ģimēni locekļiem ir solidāra atbildība, ko nosaka ģimēni līgums. Ja cilvēks, kura vārds ierakstīts ģimēni līgumā, ir deklarējis citā adresē un pašvaldības dzīvokli, uz kuru viņam ir tiesības, vairs neizmanto, tad tas ir jānokārto: jāuzraksta iesniegums ar lūgumu izslēgt viņu no ģimēni līguma. Iesniegums jāiesniedz apsaimniekotājam. **K**

KĀDA NĀKOTNE GAIDA SI

Projektus renovācijas atbalstam ir iesnieguši aptuveni 200 daudzdzīvokļu māju īpašnieku no visas Latvijas. Dažos objektos darbi jau sākti. Šo darbu veikšanai piešķirts 166 miljonus eiro liels atbalsts!

Iloņa MILLERE

Valsts attīstības finanšu institūcija *Altum* no daudzdzīvokļu māju pārstāvjiem iesniegumus par finansiālā atbalsta saņemšanu māju energoefektivitātes paaugstināšanai gaida jau kopš 2016. gada. Iedzīvotājiem ir iespēja saņemt dažādu veidu finansiālo atbalstu, arī neatmaksājamu grantu 50% apmērā no plānoto renovācijas darbu izmaksām. Augusta beigās *Altum* bija saņēmis 200 iesniegumu no māju pārstāvjiem, kuri ir gatavi siltināt savas mājas. Pēc veiktajiem aprēķiniem, līdz 2023. gadam programmas *Energoefektivitātes paaugstināšana dzīvojamās mājās* ietvaros plānots nosiltināt kā minimums 1000 daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku.

Katrā etapā – pa tūkstošiem

Ēku renovāšana, kas ietver arī siltināšanu, Latvijā nav nekas jauns. Pirmajā plānošanas periodā no 2009. līdz 2013. gadam no Eiropas fondiem un valsts budžeta līdzekļiem šo pasākumu veikšanai tika atvēlēti vairāk nekā 85 miljoni eiro, kuru izlietošanu administrēja *Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA)*. Iedzīvotāji varēja pretendēt uz līdzfinansējumu 50% apmērā no mājas renovācijai paredzētajām kopējām izmaksām, rezultātā – dzīvokļu īpašniekiem visus darbus izdevās veikt par puscenu. Siltināšanas procesa kampaņas pašos sākumos iedzīvotāji uz piedāvājumu skatījās ar aizdomām un atbalstīt nesteidzās. Taču, jo vairāk Latvijā parādījās pozitīvu piemēru, jo sabiedrība kļuva atvērtāka Ekonomikas ministrijas un *LIAA* piedāvātajai iespējai. 2014. gadā, Eiropas fondu līdzekļiem beidzoties, Latvijā pavisam bija renovēti 3% visa dzīvojamā fonda jeb aptuveni 800 dzīvojamo māju.

Šāds rezultāts jāvērtē kā ļoti pieklājīgs, tikai nedrīkst aizmirst, ka, pēc speciālistu aprēķiniem, Latvijā renovāciju gaida vismaz 250 000 daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku. Pirmajam plānošanas periodam beidzoties, bija pilnīgi skaidrs, ka uzsāktā programma jāturpina, apstākļi veiksmīgi iegrozījās tā, ka arī Eiropas Savienība atvēlēja pietiekami daudz līdzekļu, un 2016. gadā Ministru kabinets apstiprināja jaunu daudzdzīvokļu ēku siltināšanas etapu, izdodot noteikumus Nr. 160 *Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa „Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās” 4.2.1.1. specifiskā atbalsta mērķa pasākuma „Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu dzīvojamās ēkās” īstenošanas noteikumi.*

Nauda – divas reizes vairāk!

Šajā plānošanas periodā Eiropa Latvijai māju renovācijas atbalstam ir izdalījusi 151,5 miljonus eiro, valsts budžeta līdzfinansējums pieejamo naudas apjomu palielina vēl par 26 miljoniem. Kopējais programmai atvēlētais finansējums – 166 miljoni eiro – Latvijai ir jāapgūst līdz 2023. gadam. Šajā reizē projekta uzraudzība uzticēta valsts attīstības finanšu institūcijai *Altum* un atšķirībā no pirmā etapa programma ir papildināta ar jaunām iespējām, kuras var izmantot iedzīvotāji.

Atgādinām, ka jau kopš 2016. gada vidus *Altum* no iedzīvotājiem pieņem iesniegumus trim piedāvātajiem atbalsta veidiem:

- **grantam** – neatmaksājamam naudas dāvinājumam – pieprasītākajam no iespējamiem palīdzības veidiem. Piešķiramā granta apjomu aprēķina procentuāli no projekta attiecināmajām izmaksām – pat līdz 50%. Granta procentuālo apmēru ietekmē plānotais siltumenerģijas patēriņš apkurei pēc projekta īstenošanas un izvēlētais aizdevuma sniedzējs. Lai saņemtu grantu, projektam jāatmaksājas 20 gadu laikā. Lai par to pārliecinātos, *Altum* piedāvā ļoti ērtu rīku – energoefektivitātes kalkulatoru, ar kura palīdzību iespējams aprēķināt, vai projekts ir ekonomiski pamatots. Kalkulators atrodams valsts attīstības finanšu institūcijas *Altum* mājaslapā: <https://www.altum.lv/lv/pakalpojumi/energoefektivitate/daudzdzivoklu-maju-energoefektivitate-pamatinformacija/energoefektivitates-kalkulators>;

Ingus Salmiņš, *Altum Energoefektivitātes programmu departamenta vadītājs*

garantija sedz līdz 80% no aizdevuma un garantētā summa vienas ēkas energoefektivitātes paaugstināšanai nepārsniedz 3 miljonus eiro. Garantijas termiņš ir līdz 20 gadiem, un gada prēmijas likme ir 0,65% no garantijas saistību atlikuma.

Neatkarīgi no izvēlēta finansiālā atbalsta veida, ikviens pretendents var vērsties attīstības institūcijā *Altum* pēc konsultācijas.

Kur iegūt informāciju?

Svarīgi zināt, ka jau 2016. gadā tika izveidots *Altum* Kompetences centrs, lai dzīvokļu īpašniekiem un viņu pilnvarotajiem pārstāvjiem sniegtu palīdzību jautājumos, kas saistīti ar projekta plā-

nošanu, sagatavošanu un īstenošanu no finanšu aspekta; energoefektivitātes projektu tehniskās dokumentācijas sagatavošanu, energoefektivitātes projektu tehniskās dokumentācijas (ēkas energosertifikāts, tehniskās apsekošanas atzinums, būvniecības tāme, ēkas fasādes apliecinājuma karte, apliecinājuma karte inženierbūvēm, augstas efektivitātes sistēmas, kurā izmanto atjaunojamus energoresursus, izmantošanas novērtējums) izvērtēšanu un atzinumu sniegšanu par tās atbilstību programmas prasībām un granta iespējamo procentuālo apmēru.

atzinumu sniegšanu par energoefektivitātes projekta īstenošanu. Konsultācijas iespējams saņemt *Altum* reģionālajos centros, kas izveidoti 24 Latvijas pilsētās. Pieteikties uz Kompetences centra speciālista konsultāciju iespējams, iepriekš piesakoties pa tālruni: **67774064** vai uzrakstot elektronisku vēstuli adresētam: kompetences.centrs@altum.lv. Rīgā kompetences centrs atrodas Elizabetes ielā 41/43 un darbdienās apmeklētājus pieņem no plkst. 8.30 līdz 17.00. Visu reģionālo kompetences centru saraksts atrodams interneta vietnē – <https://www.altum.lv/lv/kontakti/regionalie-centri-un-konsultaciju-biroji>.

Gada laikā – 250 iesniegumi

Atgādinām vēlreiz – Latvijas iedzīvotāji dzīvojamo māju renovāciju darbiem var rēķināties ar 166 miljonus eiro lielu palīdzību. Nevilšus rodas jautājums – vai mēs vispār esam gatavi apgūt tādu līdzekļu daudzumu?

Par to, cik ļoti projektu iesniedzējiem ir nepieciešama palīdzība un kādas grūtības visbiežāk rodas „ceļā uz renovāciju”, stāsta valsts attīstības finanšu institūcijas *Altum* Energoefektivitātes programmu departamenta vadītājs *Ingus Salmiņš*.

– Reāla programmas darbība sākās tikai pirms gada – 2016. gada vasarā –, kad *Altum* bija noslēdzis līgumus ar visiem partneriem un sākās iesniegumu pieņemšana no māju pilnvarotajiem pārstāvjiem, un, loģiski, cilvēkiem bija nepieciešamas arī konsultācijas par šiem jautājumiem. Līdz šā gada augusta beigām esam pieņēmuši izskatīšanai aptuveni 200 iesniegumu no mājām, un šī interese visu laiku ir nemainīgi augsta. Cilvēki jautājumus uzdod, zvanot pa tālruni, arī reģionos mūsu rīkoto semināru apmeklējums ir ļoti labs. Mums ir izveidojusies laba sadarbība ar *Latvijas namu apsaimniekotāju un pārvaldītāju asociāciju* un uzņēmumiem, kas lielajās pilsētās nodarbojas ar namu apsaimniekošanu. Mēs uzskatām, ka līdz gada beigām būs saņemti iesniegumus no 250 māju pilnvarotajiem pārstāvjiem, un tas jau ir pamats optimismam.

Turpmāk svarīgi var kļūt gluži citi jautājumi, piemēram, tas, cik bankas ātri spēs izsniegt kredītus renovāciju darbu pretendentiem un vai gaidāmo darbu apjomu pieauguma rezultātā nesāks kāpt būvniecības darbu izmaksas.

– **Tā varētu būt taisnība, jo Centrālās statistikas pārvaldes ziņojumā redzams, ka celtniecības darbu izmaksas jūlijā, salīdzinot ar jūniju, ir pieaugušas par 0,1%.**

– Jā, mēs šīm tendencēm sekojam, lai arī nevaram tās ietekmēt. Par nožēlu, reāli būvniecības darbi, kas saistīti ar māju renovāciju, tikai gada beigās sāksies atsevišķās mājās, kas liek domāt, ka liels pieprasījums pēc būvniecības būs nākamā gada pavasarī. Iespējams, tam sekos arī cenu kāpums.

Lai Latvijā renovētu visas mājas, kuras jau sen nepieciešams savest kārtībā, kā minimums būtu nepieciešami 5,4 miljardi eiro.

- **Altum aizdevumam** – gadījumos, ja kaut kādu iemeslu dēļ banka mājai atsaka aizdevuma izsniegšanu. *Altum* aizdevumu izsniedz ar viszemāko procentu likmi – 1,75% plus Valsts kases aizdevumu likme; aizdevuma termiņš – 20 gadi; summa nedrīkst pārsniegt uz projektu attiecināmo izmaksu apmēru. Bez aizdevuma māja var saņemt vēl arī grantu, tikai šajā gadījumā granta apmērs nepārsniegs 35% no kopējām renovācijas izmaksām;
- **aizdevuma garantijai** – gadījumos, ja aizdevuma piešķiršanai finansētājs prasa papildu nodrošinājumu. *Altum* garantiju piešķir gadījumos, ja finansējuma devējs ir banka, starptautiska finanšu institūcija vai alternatīvais ieguldījumu fonds, aizdevuma atmaksas termiņš nav īsāks par 10 gadiem, aizdevuma procentu likme vai tās nemainīgā daļa fiksēta uz vismaz 10 gadiem (ja finansējuma procentu likme sastāv no nemainīgās un mainīgās daļas). Šis palīdzības veida pretendentiem jāievēro, ka

nošanu, sagatavošanu un īstenošanu no finanšu aspekta; energoefektivitātes projektu tehniskās dokumentācijas sagatavošanu, energoefektivitātes projektu tehniskās dokumentācijas (ēkas energosertifikāts, tehniskās apsekošanas atzinums, būvniecības tāme, ēkas fasādes apliecinājuma karte, apliecinājuma karte inženierbūvēm, augstas efektivitātes sistēmas, kurā izmanto atjaunojamus energoresursus, izmantošanas novērtējums) izvērtēšanu un atzinumu sniegšanu par tās atbilstību programmas prasībām un granta iespējamo procentuālo apmēru.

Konsultanti spēj palīdzēt arī vadlīniju un metodikas tehniskās dokumentācijas sagatavošanā, publiskās informācijas par īstenotajiem energoefektivitātes projektiem apkopošanā.

Kompetences centra konsultantu redzeslokā ietilpst arī sabiedrības informēšana par energoefektivitātes projektu sagatavošanu un īstenošanu, energoefektivitātes projektu īstenošanas kvalitātes izvērtēšanu un uzraudzīšanu un gala

LTINĀŠANU?

Nepieciešams 2/3 īpašnieku balsu

– 2016. gada pavasarī ekonomikas ministrs Arvils Ašeradens paziņoja, ka renovācijas darbiem paredzētie 166 miljoni ļaus nosiltināt vismaz 1700 māju. Kādēļ patlaban tiek runāts vairs tikai par 1000 mājām?

– Sprotams, ka pagaidu aprēķini precizitātē var atšķirties no reālajām izmaksām, turklāt tagad, kad esam apstiprinājuši pirmos projektus, ieraugām reālās izmaksas un pieprasīto grantu lielumus. Pieļauju, ka precīzu māju skaitu, kas saņems finansiālu palīdzību, mēs uzzināsim tikai pēc pieciem gadiem. Arī 1000 māju ir ambiciozs plāns, tikpat objektu tika renovēts visā pirmajā plānošanas periodā.

– Vai iesniegumu skaits kļūst mazāks?

– Vasarā iesniegumus tiešām saņēmam mazāk, jo daudzi dzīvokļu īpašnieki dzīvo vasarnīcās vai ir izbraukuši no savām dzīvesvietām. Tas ir svarīgi tikai viena iemesla dēļ: lai mājas kopība pieņemtu lēmumu par dalību programmā, nepieciešama vismaz 2/3 dzīvokļu īpašnieku piekrišana. Sprotams, ka vasaras mēnešos to nokārtot ir daudz sarežģītāk.

Līderos ir Liepāja, arī Rīga aktivizējas

– Kuras pilsētas ir visaktīvākās programmas dalībnieces?

– Aktīvākās pilsētas tituls nemainīgi paliek Liepājai, kurā jau pirmajā plānošanas periodā tika renovēti daudz māju. Tagad darbojas princips – noticēju, jo ieraudzīju pats savām acīm. Ja cilvēks redz, ka kaimiņš jau gūst reālu labumu no siltināšanas, bez jebkādas pārliecinātības kampaņas viņš balso par savas mājas renovāciju. Es priecājos arī par Rīgu. Pašvaldības apsaimniekošanas uzņēmums Rīgas namu pārvaldnieks ir izveidojis speciālu nodaļu, kuras darbinieki nodarbojas tikai ar siltināšanas jautājumiem. Viņi informē iedzīvotājus, piedalās kopsapulcēs, palīdz sakārtot dokumentāciju. Rezultātā Rīgas pilsēta, kura iepriekšējā plānošanas periodā praktiski nepiedalījās, ir jau iesniegusi vairāk nekā 10

pieteikumu līdzfinansējuma saņemšanai, vairāki desmiti māju gatavo tehnisko dokumentāciju. Pirmās mājas Rīgā tūlīt sāks renovēšanas darbus – aktīvākie rīdzinieki dzīvo mājās Blaumaņa, Mastu un Stāmerienas ielā.

– Vai atbalsta programmā var piedalīties ne tikai tipveida daudzdzīvokļu mājas, bet arī tās, kuras būvētas pirms Otrā pasaules kara?

– Protams! Turklāt mēs pieņemam pieteikumus arī no mājām ar krāsns apkuri, jo šīm būvēm ne mazāk kā citām ir jāpaaugstina siltumnoturība. Izskatot pieteikumu no mājas ar krāsns apkuri, tiek izmantota individuāla novērtēšanas metodika.

– Cik pieteikumu Altum jau ir apstiprinājis?

– Mēs esam apstiprinājuši 132 māju projektus, bet reāla nauda ir izdalīta 15 mājām – kopā aptuveni 1 800 000 eiro grantu veidā un vēl 933 000 eiro kā garantija banku kredītiem.

– Vai ir jau kāda māja, kurā darbi sākti?

– Jā, renovācijas līdere atrodas Vītola ielā 27/33 Liepājā, kur darbi sākti jau šā gada 17. maijā. Renovācijas darbi notiek arī 40 dzīvokļu mājā Libagu pagasta Mundigciemā (netālu no Talsiem), 12 dzīvokļu mājā Valguma ielā Tukumā. Arī Rīgā jau sākti renovēšanas darbi divās mazdzīvokļu mājās Lapu ielā.

– Kā jūs paredzat, cik mājām vēl šogad spēs sākt darbus?

– Mēs tikām prognozējuši, ka darbi varētu sākties 50 adresēs, bet tagad sprotam, ka minējums bijis pārlietu optimistisks. Pašlaik redzam, ka projektu saskaņošanas aizņem daudz vairāk laika, nekā bija paredzēts. Kamēr darbi notiek „uz papīra”, ir iestājies rudens, kad siltināt būs iespējams tikai, izmantojot ventilējamās fasādes tehnoloģiju, jo cita veida būvniecību apstādinās klimatiskie apstākļi.

Taču vēlos atgādināt, ka neatbilstoša sezona būvniecības darbiem nav šķērslis mājām aktīvi noformēt dokumentus un slēgt ar mums līgumu, lai darbus varētu sākt, tiklīdz laikapstākļi to ļaus. Programmas nosacījumi paredz, ka mājai pēc līguma noslēgšanas ar Altum darbi jāsāk pusgada laikā, tādēļ ievērojamu darbu aktivizēšanas mēs paredzam nākamā gada pavasarī un vasarā.

Kā izvairīties no papildu tēriņiem?

– Kādas kļūdas iedzīvotāji pieļauj projektu noformēšanas laikā?

– Kā likums, kļūdas nepieļauj dzīvokļu īpašnieki, pie vainas ir viņu nolīgtie energoauditori un projektētāji, kuri izskatīšanai Altum iesniedz nepilnīgus vai līdz galam neizstrādātus dokumentus. Reizēm mēs saņemam tik vājus projektus, ka pasūtītājiem tie pilnībā jāpārstrādā.

– Vai vienīgā kļūda, ko var pieļaut dzīvokļu īpašnieki, ir neatbildīga un nezinoša projektētāja un energoauditora izvēle?

– Faktiski tā sanāk, kaut arī mēs cenšamies māju pārstāvjus informēt par darbu izpildītāju izvēles kritērijiem un riskiem, kādi var būt nekvalitatīvi izstrādāta projekta dēļ.

– Kādi ir riski?

– Sākšu ar to, ka dzīvokļu īpašnieki ne reizi vien mums ir pārmetuši par, viņuprāt, nejadzīgi ilgu dokumentu izskatīšanu un arvien jaunu prasību izvirzīšanu.

Ikvienam programmas dalībniekam ir jāsaprot, ka Altum naudu izsniedz „pret papīriem”, tādēļ dokumentiem ir jābūt nevainojamiem.

Kā piemēru, iedomāsimies situāciju, kad dokumentu sagatavošanas etapā kāds no piesaistītajiem speciālistiem mājas apsekošanu nav veicis pietiekami rūpīgi. Darbu sāk būvnieks, noņem mājai apšuvumu un tikai tad ierauga, ka jāmontē ne tikai siltinājuma slānis, bet jāstiprina arī konstrukcijas. Iedomājieties šo darbu apjomu un izmaksas, bet projektā naida šiem darbiem nemaz nav iekalkulēta. Ko darīt?

– Tik tiešām, ko šādā gadījumā darīt?

– Būvnieks vērsas pie mājas pilnvarotā pārstāvja un paziņo: „Darbu nav iespējams turpināt, kamēr nav noformētas šīs sijas vai saremontēti šie caurumi! Lūdzu, piešķiriet mums papildu līdzekļus!” Iedzīvotāji sanāk kopsapulcē un neslēpj sašutumu: „Tā renovācija jau tāpat ir dārga, vairāk nemaksāsim ne centa!” Taču šajā darbu stadijā Altum vairs nevar veikt grozījumus projektā, kurš jau ir apstiprināts. Tas nozīmē, ka papildu finansējuma no Eiropas fondiem nebūs. Visu šo nepatīkšanu cēlonis – nepietiekami rūpīgi sagatavots un nekvalitatīvi izstrādāts renovācijas darbu projekts.

– Vai ir bijuši gadījumi, kad cilvēki šādu kļūdu dēļ nav spējuši pabeigt mājas renovāciju?

– Pirmajā plānošanas periodā (laikā no 2009. līdz 2013. gadam) bija trīs gadījumi, kad renovācija tika apstādināta būvnieku vainas dēļ vai arī tika novērtēta kā nekvalitatīva.

Vienā gadījumā būvnieks vienkārši „pazuda”, citā – fasāde negaidīti palika zaļa (nopolēja). Dzīvokļu īpašniekiem nācās tiesāties ar darbu izpildītājiem.

Renovēt kļūs vienkāršāk

– Pagājušajā mēnesī programmā tika pieņemti labojumi, kurus izstrādāja, lai iedzīvotāju piedalīšanos ar renovāciju saistītajos pasākumos padarītu vienkāršāku. Kādi ir šie labojumi?

– Līdz šim dalībai programmā bija noteikti zināmi ierobežojumi. Piemēram, mēs pieņemām pieteikumus tikai no tādām mājām, kurās nav mazāk par pieciem dzīvokļiem, bet neapdzīvojamā platība nepārsniedz 25% no kopējās mājas platības. Pēc šīs vasaras grozījumiem ierobežojums uz neapdzīvojamās platības lielumu tika atcelts. Tas nozīmē, ka uz Eiropas fondu atbalstu var pretendēt arī nelielas mājas, kurām visu pirmo stāvu aizņem veikali, noliktavas, darbnīcas vai biroji. Vēl viens labojums paredz, ka dzīvokļu īpašnieki naudu var aizņemties ne tikai kredītiestādēs, bet arī no sava apsaimniekotāja.

– Vai Latvijā ir apsaimniekotāji, kuri spēj un grib ieguldīt naudu renovācijā?

– Jā, tādas organizācijas ir. Ja konkrēti, tad šo labojumu ierosināja Olaines pašvaldība, kuras deputāti, veicot pienācīgus aprēķinus, bija secinājuši, ka pašvaldībai piederošs apsaimniekošanas uzņēmums varētu dzīvokļu īpašniekiem izsniegt aizdevumus. Ieguvums sanāk daudzkārtējs – māja tiek nekavējoties renovēta, iedzīvotāji priecājas par kārtībā savesto īpašumu, ieguldītos līdzekļus 15–20 gadu periodā atgūst ESKO uzņēmums, kurš turpina iedzīvotājiem par siltumpatēriņu izrakstīt tikpat lielus rēķinus, kādi tie bija līdz renovācijai. ESKO uzņēmums naudu atgūst uz siltumietauptijuma rēķina, bet iedzīvotāji ir priecīgi, jo viņu rēķini nepieaug ne par centu. Tagad ESKO projektus var realizēt arī, piesaistot Eiropas fondu grantus.

Vai atbalsts turpināsies vēl pēc 2023. gada?

– Ir dzirdētas runas, ka pēc 2023. gada nauda māju renovēšanas atbalstam vairs netikšot izdalīta. Vai tās ir tikai baumas vai skarba patiesība?

– Šajā jautājumā varu izteikt tikai savu personīgo viedokli: „naudas dalīšana par velti” (grantu veidā) Eiropā izbeidzas. Pēc 2023. gada renovāciju atbalsts var saglabāties, bet citādā formā, piemēram, lētu bankas kredītu vai garantiju veidā.

– Kā jums šķiet, vai Latvijas iedzīvotāji spēs novērtēt šo tik ļoti dāsno Eiropas palīdzību?

– Ārkārtīgi sarežģīts jautājums – gada laikā esam saņēmuši 250 iesniegumu, kaut arī Latvijā ir ārkārtīgi daudz māju, kurām ir nepieciešama renovācija. Ja mēs gada laikā būtu saņēmuši kaut vai 500 iesniegumu, varētu uzskatīt, ka tuvākajā laikā būsīm sadalījuši aptuveni pusi no Eiropas piešķirtajiem līdzekļiem. Savukārt tas varētu radīt cita veida grūtības – tādām daudzumam objektu sāktu trūkt projektētāju, nemaz nerunājot par būvniekiem. Atliek secināt, ka patlaban programma darbojas pēc optimāla grafika. **K**

„KATRU DIENU – LĪDZ 15 SA

Izbraucot uz izsaukumu vietām, santehniķi kanalizācijā atrod pārsteidzošas lietas – sākot ar gurķiem un pamperiem, beidzot ar brillēm un televizoru pultīm. Grandiozākais atradums kanalizācijas caurulē – Jaungada eglīte!

Liene VARGA

Viens no biežākajiem cēloņiem, kādēļ cilvēks vērsas pēc palīdzības apsaimniekošanas uzņēmumā, ir dzīvokļa nolīšana. Cik ātri avārijas brigādei jāierodas nelaimes vietā? Kādēļ atsevišķos gadījumos ir jāmaksā par saliešanas fakta fiksācijas akta noformēšanu? Kurš galu galā vainīgs, ka daudzdzīvokļu mājās caurules ir tādā stāvoklī, kādā tās ir? Atbildes uz šiem jautājumiem sniedz uzņēmumā Rīgas namu pārvaldnieks.

Kur zvanīt avārijas gadījumā?

Parasti visas sūdzības par dzīvokļos esošajām koplīetošanas komunikācijām nonāk pie Rīgas namu pārvaldnieka Tehnikās pārvaldes inženierkomunikāciju nodaļas darbinieka Ivara Dunkuļa. Viņa darbs ir meistarū izrīkošana palīdzības sniegšanai iedzīvotājiem.

– Visvairāk sūdzību saņemam par aizsērējušu kanalizāciju, un visbiežāk paši iedzīvotāji pie tā arī ir vainīgi, – atzīst I. Dunkulis. – Tas nav aptverams, ko cilvēki pamanās noskalot klozetā vai izlietnē – lielākoties ēdiena paliekas. Nākamais aizsērējumu iemesls – nesankcionēta kanalizācijas sistēmas pārbūve dzīvoklī, jaunas santehnikas, ar neatbilstošu diametru, pievienošana vecajām caurulēm. Cietušie zvana pa tālruni **80008989** uzņēmuma avārijas dienestu un pie manis nonāk noformēti iesniegumi par avāriju. Vidēji dienas laikā saņemam līdz 15 šādu ziņojumu.

Par skaistumu padomāja, bet drošību aizmirs

– Kādi cēloņi parasti ir savu vai kaimiņu dzīvokļu saliešanai?

– Pirmais cēlonis – mājas kopējo stāvvadu nepareiza darbība, otrs – problēmas, kas saistītas ar dzīvoklī esošo santehniku un caurulēm, trešais, par nožēlu, – tekoši jumti.

– Daudzi cilvēki dzīvokļu remontu laikā vannas nomaina uz daudz kompaktākajām dušu kabīnēm. Pati pēc savas pieredzes zinu, ka tās bieži mēdz tecēt...

– Galvenais jautājums – kā no dušas kabīnes satecējušais ūdens nonāk pie kaimiņiem? Ja remonts veikts pareizi, tad vannas istabas grīda vispirms obligāti tiek rūpīgi pārklāta ar hidroizolācijas slāni, bet tikai pēc tam glīti noflīzēta. Dzīvokļu īpašnie-

ki visbiežāk vienkārši aizmirst par hidroizolāciju. Noteikti jāatceras, ka uzstādāmās dušas kabīnes savienojuma vietas nepieciešams apstrādāt ar silikonu. Daudzi nezina arī to, ka silikona šuves ne retāk kā reizi gadā nepieciešams atjaunot. Ja to neizdara, tās sāk tecēt.

– Daudzās sērījveida mājās vannas istabu grīdas ir it kā nedaudz paceltas. Vai ūdens spēj izsūkties cauri šādam pārsegumam?

– Ūdens plūst tur, kur ir mazāka pretestība, tādēļ ātri izsūcas cauri betona slānim. Ja jūs savā vannas istabā uz grīdas izliesiet spaini ūdens, tad kaimiņiem jau pēc stundas būs slapji griesti.

Mīti un maldi par līdzekli „Krot”

– Kādu iemeslu dēļ kanalizācija nodambējas?

– Liela mūsdienu problēma ir ūdens ekonomija, sevišķi tas sakāms par karsto ūdeni. Ja iedzīvotāji maz lieto ūdeni, tad pie kanalizācijas cauruļu sienām pieķep organiskie nosēdumi, kas tur veido arvien biežāku un biežāku slāni, tādēļ beigās ūdens vairs nespēj aiztecēt.

– Tādā gadījumā cilvēks saimniecības preču veikalā pērk pudeli cauruļu tīrām līdzekli „Krot” un ielej to izlietnē!

– Taisnība, taisnība, viņš ielej izlietnē pudeli ķīmijas un pieļauj nākamo kļūdu: aizmirst līdzekli noskalot. Ja šo ķīmiju neskalos ar lielu ūdens daudzumu (kā tas, starp citu, norādīts pamācībā), tā nosēdumus uz cauruļu sienām vēl vairāk sacietina un pārvērš teju vai akmeni.

– Tautā valda arī šāds uzskats – caurulēs ir bīstami liet sadzīves ķīmiju, jo kopā ar nosēdumiem tā var saēst arī caurules. Cik šajā uzskatā patiesības?

– Tie ir maldi. Galvenais, 10 līdz 15 minūtes pēc pielietošanas ķīmiju kārtīgi noskalot. Tad ne „Krot”, ne kāds cits lī-

Ivars Dunkulis, Rīgas namu pārvaldnieka Tehnikās pārvaldes inženierkomunikāciju nodaļa

dzēklis nekaitēs ne dzīvokļa caurulēm, ne mājas koplīetošanas stāvvadiem.

– Kas notiek, ja cilvēks līdzekli nenomazgā, bet, piemēram, visu dienu aiziet uz darbu?

– Tad caurulēs iestrēgušie mati, tauku, mazgāšanas līdzekļu atliekas un citi nosēdumi pārvērtīsies cietā masā. Nekas labāks nebūs, ūdens tāpat aizplūst nevarēs, un apsaimniekošanas uzņēmuma meistars būs spiests izjaukt stāvvadu un iztīrīt to manuāli.

Ja caurule saplīst aiz flīzētas sienas

– Veicot remontu, cilvēki bieži stāvvadus noslēpj aiz rīgpīša sienām un pēc tam vēl noflīzē. Kam šis dekoratīvais skaistums ir jāizjarda, ja aiz tā ir plīsusi caurule?

– Diemžēl ar šādām situācijām mēs saskaramies katru dienu. Pēc likuma, rīgpīša sienas ir jānojauc pašam dzīvokļa īpašniekam.

– Ko darīt, ja dzīvokļa īpašnieks to nespēj izdarīt, jo vienkārši nemāk?

– Par papildu samaksu to veic mūsu meistari.

– Vai norobežojošās konstrukcijas uzbūvēt atpakaļ arī ir viņu spēkos?

– Protams.

– Cik tas dzīvokļa īpašniekam maksās?

– Viena būvniecības darbu stunda maksā 10,54 eiro. Pie tā vēl jāpieplūso materiālu izmaksas. Un vēl, mēs iedzīvotājiem cenšamies ieskaidrot, ka koplīetošanas komunikācijas saprātīgi slēpt aiz tādām konstrukcijām, kuras ātri un viegli ir noņemamas. Piemēram, uz cilpām iekārtām sienām.

– Taču jebkurš dzīvokļa īpašnieks paliks pie sava uzskata, ka komunikāciju avārija notiek reizi desmit gados, tādēļ estētiska vide tualetē ir svarīgāka par visu.

– Tas ir kļūdaini pieņemams. Pateicoties tam, ka komunikācijas iespējams viegli pārbaudīt, dzīvokļa īpašnieks var izvairīties no lieliem tēriņiem. Iedomāsimies situāciju, ka kanalizācijas stāvvads tualetē vēl nav plīsis, bet sācis nedaudz tecēt. Ja tas notiek aiz uzbūvētas sienas, process var vilkties gadiem, līdz caurule „iet pušu” un noliej ne tikai vienu, bet vēl vairākus stāvus zem vainīgā dzīvokļa. Taču, ja caurule būtu apskatāma, nelielo sūci ātri pamanītu un to salabotu.

– Loģiski!

– Cilvēku izdomai patiesībā nav robežu – viņi ne tikai stāvvadu aizšūj ar sienu, bet nišu vēl izoderē ar akmens vati, jo no turienes it kā „velkot aukstums”.

Šāda pašdarbība ziemā kaitē komunikācijām, jo tad nišā krājas kondensāts. Rezultātā metāla caurules sāk korodēt ātrāk.

„Es jums durvis vaļā netaisīšu!”

– Iedomāsimies situāciju, ka avārija jau ir notikusi, bet dzīvokļa īpašnieks durvis jūsu darbiniekam vaļā never...

– Pazīstama situācija, kas atgadās apmēram katrā trešajā izsaukumā.

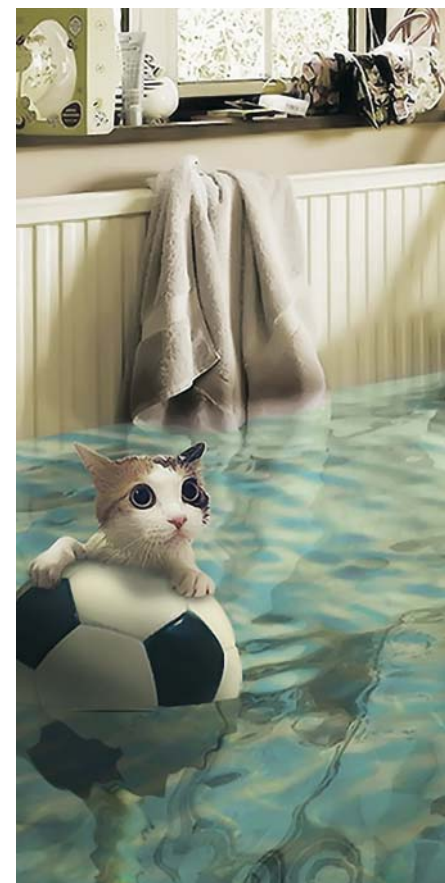
– Kā apsaimniekošanas uzņēmuma meistars remontē plīsumu šajā gadījumā?

– Mēs zvanām un rakstām dzīvokļa īpašniekam, lai ielaiž mūs pie komunikācijām. Ja vien tas ir iespējams, cenšamies caurulēm piekļūt no kāpņu telpas puses, kaut arī nākas izlauzt daļu sienas. Gadījumos, ja kāpņu telpa nesen remontēta, pret mums nostājas pārējie mājas dzīvokļu īpašnieki.

– Kuram beigu beigās tiek izrakstīts rēķins par sienu izārdīšanu un atkal saremontēšanu? Droši vien tam, kurš neatvēra durvis un kura dēļ visa tā jezga bijusi?

– Nekā tamlīdzīga, diemžēl par šiem darbiem no mājas remontdarbu uzkrājumu fonda samaksā visi dzīvokļu īpašnieki.

– Daudzu sērījumu mājās caurulēm nav iespējams piekļūt no kāpņu telpas. Ko darīt šādos gadījumos?

– Ja dzīvokļa īpašnieks iespējams nelaiž veikt remontu, tad visa māja dzīvo bez ūdens.

– Cik ilgi šāda situācija var turpināties?

– Rekordlaiks mūsu praksē – viens mēnesis. Ne vienmēr vainīga dzīvokļa īpašnieka ietiepība. Var gadīties, ka viņš vienkārši aizbraucis uz ārzemēm.

– Tik tiešām, kā jārikojas dzīvokļa īpašniekam, kurš aizbrauc uz ilgu laiku, taču nav pret to, lai meistari vajadzības gadījumā varētu iekļūt dzīvoklī?

– Labākais risinājums – par aizbraukšanu paziņot apsaimniekošanas uzņēmumam un atstāt pilnvarotās personas tālruni numuru, pie kuras glabāties atslēga.

– Vai pārvaldniekam ir tiesības uzlauzt durvis gadījumā, ja īpašnieks atrodas prombūtnē?

– Nē. Tādu tiesību pārvaldniekam nav. Mēs varam rakstveidā atstāt brīdinājumu ar prasību izpildīt likumā noteikto – nodrošināt pārvaldniekam piekļuvi dzīvokļa īpašumam izvietotajām koplīetošanas inženierkomunikācijām.

– Ko darīt, ja cilvēks spītējas nedēļām ilgi?

– Kā beidzamo risinājumu mēs izmantojam iespēju ar jaunu cauruli izveidot apvadu avarējušam dzīvoklim un tādā veidā pārējai mājai atjaunojam ūdens padevi. Nekas neparasts tas nav, šo risinājumu nākas pielietot reizi trijos–četros mēnešos.

Nostipriniet veļas mašīnas notecēs cauruli!

– Jūs jau minējāt, ka muļķību dēļ paši iedzīvotāji var kaitēt ko-

LIETU DZĪVOKĻU!»

munikācijām. Vai ir vēl kādas tipiskas kļūdas?

– Visizplatītākā kļūda ir nepareiza jaunas santehnikas pievienošana dzīvoklī esošajiem stāvvadiem. Pieņemsim, ka cilvēks taisa remontu un vēlas uz citu vietu pārvietot klozetpodu. Pārveicot caurules un nepareizi pievienojot santehniku, problēmas nebūs ilgi jāgaida. Vēl viena vājā vieta – lokanās caurules.

– Kas ar tām nav labi?

– Remonta laikā cilvēki instalē Ķīnā ražotas lokanās caurules, kuru lietošanas laiks – aptuveni divi mēneši. Iesākumā var pat nepamanīt, ka šāda caurule jau sākusi tecēt. Ātri iegūtā ekonomija uz lētās caurules rēķina beidzas ar lielām nepatīkšanām un nolietu apakšstāva dzīvokli.

– Uz ko vēl nevajadzētu ekonomēt?

– Uz dušas un virtuvēs lietotiem maisītājiem. Lētie maisītāji nav paredzēti mūsu apstākļiem, viņu plānais materiāls ļoti ātri iziet no ierindas.

– Bieži par kaimiņu noliešanas cēloni kļūst veļas mašīna. Kā no tā pasargāties?

– Galvenais, kārtīgi nostiprināt noteces cauruli. Ko tik gadās pieredzēt – cilvēki šo cauruli vienkārši pārkarina pār vannas malu un atstāj bez pieskatīšanas. Pie stipra spiediena tā mēdz izkrist uz grīdas, tālākais – bez komentāriem... Noteces caurulei jābūt pareizi nostiprinātai, un tad iekārta ir droša, jo pati mašīna, ja tā ir darba kārtībā, nekur tecēt nevar.

Kanalizācijā aizpeld rotaļlietas un brilles

– Santehniķi žēlojas par cilvēku dīvainībām. Vai tiesa, ka reizēm

viss atkritumu spaiņa saturs tiek noskalots klozetpodā?

– Diemžēl tā tas ir. Konservu sagatavošanas periodā kanalizācijā tiek mestī gurķi, jaunas ģimenes klozetpodu izmanto par pamperu izmešanas vietu. Šādu piemēru ir daudz, un tie jau ir ierasta lieta. Liela izmēra atkritumiem kanalizācijas sistēmā nav kur palikt; ja tie vēl „iziet” cauri stāvvadam, tad gulvadā sablīvējas un izveido nodambējumu.

– Kas notiek tālāk?

– Nekas labs – fekālā masa, neatrodot izeju uz leju, sablīvējas un sāk spiesties atpakaļ – uz augšu pa stāvvadu, līdz atrod pirmās izplūdes atveres – pirmo stāvu iedzīvotāju vannu, klozetpodu un izlietni.

– Vai apsaimniekotājs meklē vainīgo kanalizācijas nodambēšanā?

– To izdarīt nav iespējams, jo vienu stāvvadu piecstāvu mājā izmanto pieci dzīvokļi. Vēlos iedzīvotājiem atgādināt, ka kopējā kanalizācijas vada aizdambēšanās ir ļoti sarežģīta problēma un nospirstojuma likvidācija var prasīt daudz laika un ne mazums naudas. Tādēļ, lūdzu, nemetiet klozetā vai izlietnē visu, kas pagadās.

Atminos gadījumu, kad mūsu meistari atvēra kanalizācijas vadu un tur atrada televizora pulti, rotaļu lācēnu, briļļu futrāli un veselu plastmasas mašīnu ar higiēnas priekšmetiem, arī virtuves dvieļi kanalizācijā ir ierasta lieta. Ja runājam par dīvainībām, tad tā noteikti ir Jaungada egļīte vai visbiedējošākais atradums – beigts kaķēns, abi arī kanalizācijas sistēmā. Meistari šos priekšmetus izceļ, bet par remontu samaksā visi mājās iedzīvotāji no kopējiem uzkrā-

juma līdzekļiem. Tātad, ar paviršu vai nesaprātīgu attieksmi pret mājas komunikācijām iedzīvotāji sev rada izdevumus.

Reaģēšanas laiks – 30 minūtes

– Cik ātri Rīgas namu pārvaldnieka remontbrigāde ierodas avārijas vietā?

– Uz steidzamiem izsaukumiem mums jāreaģē 30 minūšu laikā. Darba laikā uz negadījuma vietu brauc uzņēmuma meistari, naktī – avārijas dienesta brigāde. Jebkurā gadījumā iedzīvotājiem par avāriju jāziņo, zvanot pa bezmaksas tālruni **80009090**.

– Ar ko avārijas dienesta pakalpojums atšķiras no apsaimniekošanas uzņēmuma meistar darba?

– Avārijas dienesta primārais uzdevums: lokalizēt noplūdi – noslēgt ūdens padevi un iespēju robežās veikt komunikāciju remontu. Ja caurulēm nepieciešams nopietns remonts vai avārijas dienests nespēj tās iztīrīt, tad iedzīvotājiem nekā cits neatliek, kā gaidīt remontbrigādi, kas ieradīsies darba laikā.

– Vai tas nozīmē, ka, avārijai notiekot piektdienas naktī, māja bez ūdens var palikt līdz pirmdienai?

– Slīktākajā gadījumā – tā var būt.

Krāna remonts – par atsevišķu samaksu

– Kādos gadījumos dzīvokļa īpašniekam ir jāpamaksā avārijas brigādes vai apsaimniekošanas uzņēmuma meistar darbs?

– Ja avārija notikusi koplietošanas komunikācijās (robeža ir noslēgventilis aiz individuālā ūdens skaitītāja), tad darbi tiks apmaksāti no mājas kopējiem līdzekļiem. Taču, ja dzīvoklī caurule sāk tecēt aiz ūdens skaitītāja, tek krāns vai klozetpods, tad īpašniekam tas jāpamaksā pašam vai arī jāpieaicina sev zināms santehniķis.

– Cik ātri apsaimniekošanas uzņēmuma meistaram jāveic remonts dzīvoklī, ja īpašnieks to apņēmis segt no saviem līdzekļiem?

– Nākamās darbdienas laikā.

– Vai iespējami gadījumi, kad apsaimniekošanas uzņēmuma meistars atsakās veikt maksas pakalpojumu?

– Santehniķis noteikti pārbaudīs, kāds darbs dzīvokļa īpašniekam nepieciešams, pēc tam vienosies par darbu izpildes laiku. Mūsu meistari tik tiešām neveic visus sarežģītus santehnikas darbus, turklāt ne vienmēr visas nepieciešamās detaļas ir viņu rīcībā. Tad viņš var ieteikt labāku risinājumu – izvēlēties citu meistar.

Ja gadās situācija, ka meistars brauc veikt nolīgto maksas pakalpojumu, bet tajā pašā laikā saņem izsaukumu uz avāriju, viņam ir pienākums vispirms doties uz avārijas vietu.

Cik maksā noliešanu fiksējoša akta noformēšana?

– Kas jādara cilvēkam, kurš konstatē, ka dzīvoklis nolietots?

– Pēc avārijas likvidācijas viņš var saņemt aktu, kurā konstatēts fakts un uzrādīti noliešanas cēloņi. Svarīgi ir zināt, kādam mērķim akts tiek noformēts. Ja to pieprasa apdrošināšanas kompānija, mēs veicam dzīvokļa apsekošanu un aktu sagatavojam par samaksu. Tāpat ir svarīgi, kur notikusi avārija. Ja pie vainas ir koplietošanas cauruļu plūsums, akts tiks sagatavots bez maksas. Taču, ja augšējā stāva kaimiņš būs apgāzis vannu, tad cietušajam par aktu nāksies maksāt.

– Cik maksā akta sagatavošana?

– Vienotā maksa ir 10,54 eiro.

– Cik ātri apsaimniekotājam ir jāveic noplūdinātā dzīvokļa apsekošana?

– Divu darbdieņu laikā speciālisti sazinās ar cietušo īpašnieku un vienojas par tikšanās iespēju. Maksimālais apsekošanas termiņš – piecas darbdienas pēc avārijas. Tas ir laiks, kurā mēs bez problēmām varam konstatēt visas saliešanas sekas.

Sāk tecēt stāvvads starp stāviem...

– Jautājumu uzdod lasītāja: ko darīt, ja stāvvads sācis tecēt starp stāviem?

– Tādā gadījumā mūsu remontdarbu brigāde saskaņo darbu veikšanu ar abu

stāvu dzīvokļu īpašniekiem, jo nepieciešams izkalt pārsegumu, lai nomainītu bojātās caurules posmu.

– Ko darīt, ja dzīvokļa īpašnieks meistarū sūta prom: kaliet griestus pie kaimiņa, bet manu grīdu atstājiet mierā (un otrādi)?

– Diemžēl tas neiet cauri, jo šie nav vienkārši remontdarbi, tādēļ svarīgi izlauzt grīdu vienā dzīvoklī, bet griestus – otrā. Tikai no augšas vai tikai no apakšas mēs plūsumu novērst nevaram.

– Kas pēc tam labos pārsegumu?

– Protams, ka mūsu meistari, jo starpstāvu pārsegumi ir mājas koplietošanas daļas.

Vēsturiskajām mājām pilnībā jāmaina caurules

– Kuras kļūdas var visdārgāk atspēlēties?

– Ikviena patvaļīga pārbūve var novest pie nelaiemes. Piemēram, daudzos Rīgas centra namos vēsturiski nebija tualetes, kur nu vēl vannas istabas. Kanalizācijas cauruļu diametrs tur ir tikai 50 mm.

Kas notiek tagad? Jaunie dzīvokļu īpašnieki vēlas dzīvot apartamentos, kas atbilstu izpratnei par dzīvi pilsētas centrā – ar tualeti, vannas istabu, veļas un trauku mazgājamo mašīnu. Visas šīs ierīces tiek pievienotas stāvvadam, kura diametrs ir 5 centimetri, un problēmas sākas momentā.

– Kā rīkoties cilvēkiem, kuri arī vecajās mājās grib dzīvot ar ērtībām?

– Viņiem ir jāsausauc dzīvokļu īpašnieku kopsapulce un jāpieņem lēmums par mājas kanalizācijas sistēmas pārbūvi. Apsaimniekotājs palīdzēs saskaņot iecerēto remontu, sakrāt naudu un uzstādīs jaunas caurules.

Pārbaudiet ventilus!

– Vai apsaimniekotājs atbild par cauruļu tehnisko stāvokli līdz ventilim, kas atrodas aiz dzīvokļa individuālā ūdens skaitītāja?

– Likums noteic, ka komunikācijas līdz stāvvadam, kā arī pats stāvvads ir mājas kopīpašuma sastāvā, par kuru tehnisko stāvokli atbild mājas pārvaldnieks. Viss pārējais, arī dzīvoklī esošie karstā un aukstā ūdens ventīļi, ir dzīvokļa īpašnieka atbildības teritorija.

– Kam jāmaina šie ventīļi, ja radusies noplūde?

– Rīgā ventīļus maina apsaimniekotājs, turklāt to dara bez maksas. Aicinu dzīvokļu īpašniekus pārbaudīt, kā viņu dzīvokļos darbojas pirms ūdens skaitītājiem uzstādītie ventīļi – profilakses nolūkos krānus izkustināt kaut vai reizi gadā. Pretējā gadījumā, ja būs avārija, ar salauztu ventilu nespēsiet noslēgt ūdens padevi savā dzīvoklī. **K**

MUMS IR GĀZE!

Kādēļ iedzīvotāji, kuri lieto tā saukto balonu gāzi, nejūtas droši? Vai daudzdzīvokļu mājā iespējama gāzes noplūde, un vai no tā ir jābaidās?

Marina MATROŅINA

Varbūt daudzi vairs neatceras vienu no traģiskākajām tehnogēnajām katastrofām, kas Latvijā notika 1969. gadā. Gāzes sprādziena rezultātā pilnīgi sagruva māja Raiņa ielā 9 Jelgavā – 39 cilvēki gāja bojā, to skaitā 14 bērni, no 11 ievainotajiem vēl divi nomira slimnīcā... Kā pierāda statistika, arī XXI gadsimtā neviens no šādas nelaimes nav pasargāts. Nesenākais pierādījums – propāna gāzes sprādziens piecstāvu ēkā Alūksnē. Tā kā cilvēki visvairāk raizējas par nezināmo, noskaidrosim, cik bieži gāzes dienesti veic profilaktiskās pārbaudes daudzdzīvokļu mājās, vai ir atļauts, ne ar vienu nesaskaņojot, pārvietot gāzes plīti un kurš atbild par gāzes balonu drošību.

Kāda atšķirība?

– Kad 1969. gadā notika minētais dabasgāzes sprādziens Jelgavā, gazifikācija Latvijā ne tuvu nebija pabeigta. Sabiedrība vēl nebija pietiekami informēta par gāzes lietošanas drošības noteikumiem. Taču kopš tā laika ļoti daudz kas ir mainījies, – uzskata uzņēmuma *Latvijas Gāze* Mācību centra lektors Valērijs Treimanis. Patlaban Latvijā ļoti nopietni mainījušies *Ugunsdrošības noteikumi* un *Latvijas Gāze* ir modernizējusi savas komunikācijas līdz tādām līmenim, ka Vācijas eksperti mūsu monopolistu atzinuši par vienu no tehnoloģiski attīstītākajiem mūsdienu gāzes uzņēmumiem Eiropā.

– Ja lieto pareizi, gāzes apgādes sistēma Latvijā ir droša, – ir pārliecināts *Latvijas Gāzes* pārstāvis.

– **Taču gāzes izraisītie sprādzieni joprojām teju vai katru gadu notiek dzīvojamās mājās. Nesenākais piemērs – Alūksnē.**

Atgādināsim, ka 2016. gada rudenī kādā piecstāvu dzīvojamajā mājā Alūksnē notika sprādziens, ko izraisīja no tuvējās glabātuves pa gāzesvadu saņemta sašķidrinātā naftas gāze – propāns. Negadījumā kāds vīrietis guva nopietnus savainojumus, 33 iedzīvotāji tika evakuēti. Mājā trieciena rezultātā tika izsisti stikli, sienās parādījās plaisas.

– Mēs atbildam tikai par metānu, kas Latvijā iedzīvotāju dzīvokļos nonāk pa gāzesvadiem, – skaidro V. Treimanis. – Savas komunikācijas uzturam un remontējam, bet mūsu iedzīvotājiem piedāvā citas komercstruktūras. Tādēļ, ja mājā notiek butāna noplūde (šarunvalodā to sauc par balongāzi), to nenovērš uzņēmuma *Latvijas Gāze* dienesti, bet *Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests*.

Nevērsiet vaļā, atslēgsim gāzi

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 85 *Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi*, *Latvijas Gāze* vienu reizi piecos gados visās daudzstāvu mājās veic gāzesvadu un to hermētiskuma profilaktiskās pārbaudes, savukārt mazstāvu ēkās šīs pārbaudes notiek vienu reizi trijos gados (ja māju apkalpo savs gāzes dienests, tad pārbaudes veic viņi).

Latvijas Gāzes darbinieku pienākumos ietilpst arī gāzes skaitītāju rādījumu pārbaude. Ja dzīvoklī ir uzstādīts gāzes apkures katls, tad speciālisti

no drošības aspekta vizuāli novērtē arī šīs iekārtas stāvokli.

Tiek pārbaudīts pats katls, ventilācijas kanāls un telpas sagāzējums.

Pēc Treimaņa kunga stāstītā, visas mājas gāzes apgādes sistēmas pārbaude sākas ar iespējamo noplūdes vietu identificēšanu, slēgiekārtu un citu mezglu pārbaudi.

„Par iejaukšanos gāzes skaitītāja darbībā vai par nelikumīgu pieslēgšanos cauruļvadiem Latvijā var saņemt nopietnu naudas sodu līdz pat reālai brīvības atņemšanai”.

Pēc tam no sistēmas tiek izlaista gāze, bet caurules zem spiediena piepilda ar gaisu vai inertu gāzi, lai pārliecinātos par to hermētiskumu. Mazstāvu ēkās par cauruļvadu hermētiskumu pārlicinās ar analizatora palīdzību.

– **Ko iesākt gadījumā, ja dzīvokļa īpašnieks ir ieslēdzies un *Latvijas Gāzes* inspektoriem durvis neatver?**

– Tādos gadījumos saskaņā ar jau minētajiem MK noteikumiem Nr. 85 mūsu darbiniekiem ir tiesības šim cilvēkam atslēgt gāzi. Ja situācija tiek novērtēta kā apdraudoša, tiek izsaukts arī *Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests* (VUGD).

Starp citu, pēc VUGD uzskaites, visbiežākais ugunsgrēku cēlonis gada aukstajā periodā ir bojātu vai nepareizi lietotu apkures iekārtu izmantošana. Pagājušajā gadā VUGD centrālajā pultī tika saņemti vairāk nekā 100 izsaukumi, kas tā vai citādi bija saistīti ar gāzi – tās noplūdi vai ugunsgrēka izraisītāju.

Mūsu gāzes apgādes sistēmas darbiniekiem ir vēl viens svarīgs iemesls, kādēļ nezaudēt modrību un pārbaudīt laikā izradīt nepiekāpību – Latvijā netrūkst „veiklu darboņu”, kuri savu labumu cenšas gūt uz citu rēķina, nelikumīgi pieslēdzoties gāzesvadam, tādā veidā augstam riskam pakļaujot ne tikai savu, bet arī kaimiņu dzīvības.

„Kriminālais” gāzes pieslēgums

Viens no nopietnākajiem pārkāpumiem, ar kuriem saskaras uzņēmums *Latvijas Gāze* māsaimniecību līmenī, ir nelikumīga pieslēgšanās cauruļvadiem un ļaunprātīga skaitītāju bojāšana. Iedzīvotāji to

dara, lai pakalpojumu izmantotu uz citu rēķina. Vienīgā nelaime – šādas darbības var novest pie gāzes noplūdes, kam var sekot sprādziens, ugunsgrēks un cilvēku bojāeja.

Pēc *Latvijas Gāzes* statistikas, 2016. gadā fiksēti 1028 gāzes skaitītāju bojājumi, 165 īpašnieki savu vainu ir atzinuši, bet 39 gadījumos ierosinātas krimināllietas. Gada laikā konstatēti 12 nelikumīgi pieslēgumi gāzes cauruļvadiem. Visbīstamākais no šiem zagšanas gadījumiem bija **Rīgā, Ūnijas ielā 11.**

– Zināmu iemeslu dēļ es nevēlētos visos sīkumos atklāt paņēmienus, kādus blēdīgi ļaudis izmanto gaišzilās degvielas zagšanai, bet tikai atgādināšu, ka par visu atbildēs negodīgais lietotājs, – uzsver V. Treimanis.

Par iejaukšanos gāzes skaitītāja darbībā vai par nelikumīgu pieslēgšanos cauruļvadiem Latvijā var saņemt nopietnu naudas sodu līdz pat reālai brīvības atņemšanai. Katru gadu Valsts policija ierosina 10–15 kriminālprocesus par patvaļīgu gāzes, elektrības vai siltuma izmantošanu.

Atbildības robežām jābūt skaidrām

Remontdarbu laikā dzīvokļu īpašnieki visbiežāk aizdomājas par gāzes cauruļu novietojuma maiņu vai visai neestētiskā gāzes skaitītāja paslēpšanu tālāk no acīm. V. Treimanis brīdina, ka patvaļīgi šīs iekārtas pārvietot nav atļauts. Šādiem darbiem pieaicināms sertificēts meistars, kuram ir pietiekama saprašana un atbilstošas iemaņas. Vairums meistaru savu kvalifikāciju pierādījuši, nokārtojot atestāciju *Latvijas Gāzes* Mācību centrā. Turklāt jebkuras manipulācijas ar minētajām iekārtām ir jāsaņemo ar to īpašnieku – monopolistu *Latvijas Gāze*. Lai pareizi pārvietotu, piemēram, gāzes skaitītāju, V. Treimanis iesaka vispirms vērsties vienā no *Latvijas Gāzes* klientu apkalpošanas centriem. Tur sīki izskaidros iecerēto darbu veikšanas kārtību. Tā kā katrs gadījums ir individuāls, iespējams, ka iekārtu pārvietošanai būs nepieciešams nopietni izstrādāts projekts, var gadīties, ka pietiks tikai ar tehniskajām skicēm.

– **Vai gāzes skaitītājus vispār ir atļauts paslēpt, piemēram, virtuves skapīti, bet gāzes caurules – aiz rīgpša sienas?**

– Skaitītāju skapī noslēpt drīkst, ar nosacījumu, ka tur ir laba ventilācija un katrā laikā iespējams brīvi piekļūt, lai veiktu rādījumu nolasiņus vai iekārtas nomaiņu, iestājoties verifikācijas termiņam. Ar caurulēm situācija atšķiras – tās „slēpt” nav ieteicams. Neviens nav pasargāts no nejausībām – ja pēkšņi dzīvoklī rodas gāzes noplūde, nāksies uzlauzt visu sienu. Ja dzīvokļa īpašnieks nostājas „pozā” un atsakās „maitāt remontu”, *Latvijas Gāzes* darbiniekiem mājas drošības interesēs ir tiesības visai mājai atslēgt gāzes padevi. Lai izvairītos no šādām „asām” izjūtām, labāk traucējošās caurules paslēpt viegli sasniedzamā un labi ventilētā šaftā.

Reizēm iedzīvotājiem rodas jautājums, kādu aprikojumu un caurules *Latvijas Gāzei* ir pienākums uzstādīt par saviem līdzekļiem un kas jāveic dzīvokļa īpašniekam? Daži cilvēki iedomājas, ka pat gāzes plīts remonts viņiem pienākas par velti. Taču tas tā nav.

Visas gāzes komunikācijas no dabasgāzes glabātuves līdz dzīvokļa skaitītājam (to ietverot) – ir *Latvijas Gāzes* atbildības zona. Caurules aiz skaitītāja, plīts un visas lokanās savienojuma caurules pieder dzīvokļa īpašniekam, un tās viņam pienākums remontēt par saviem līdzekļiem.

– Ja remonta laikā tiek pārvietota gāzes plīts, tad lokanās caurules tai pievienot ir atļauts patstāvīgi, – skaidro V. Treimanis. – Šādiem darbiem normatīvajos aktos aizlieguma nav. Taču, manuprāt, pat šādu savienošanu drošāk uzticēt sertificētam profesionālim. Tieši lokanās caurules savienojums ar gāzes plīti ir viena no biežākajām noplūdes vietām.

– **Kā rīkoties, ja remonta laikā nejausi saņācis sabojāt vai pat noraut gāzes skaitītāja plombu?**

– Uzreiz zvaniet skaitītāja īpašniekam – *Latvijas Gāzei* – un informējiet par notikušo. Uzņēmuma speciālisti ieradīsies un skaitītāju par jaunu noplombēs. Ja nereaģēsiet nekavējoties, *Latvijas Gāzes* inspektors bojājumu fiksēs profilaktiskās pārbaudes laikā un pēc tam sāksies liela skaidrošanās, – atgādina V. Treimanis.

Dzīvoklī noplūst gāze!

Mācību centra eksperts atgādina visvienkāršākos noteikumus, kas jāievēro gadījumā, ja dzīvoklī notikusi dabasgāzes noplūde:

– Stipra gāzes smaka liecina par to, ka telpas sagāzējums pārsniedzis 1%. Tādā dzīvoklī atrasties ir kļuvis bīstami. Dzīvojamās telpas ir jāpamet, jāatrod vieta, kur gāzes smakas nav, un jāzvana

Gāzes noplūdes gadījumā zvanīt:

Propāns–butāns (balongāze) – 112.

Dabasgāze – 114.

Nelikumīga pieslēgšanās – 115.

uz Latvijas Gāzes avārijas numuru **114**, kur uzņēmuma operators sniegs izsmēlošus ieteikumus, kā rīkoties tālāk.

– Vai šādā situācijā pa kāpnēm ejošs kaimiņš ar aizdedgtu cigareti rokā var izprovocēt sprādzienu?

– Sprādziens ir iespējams tikai tad, ja telpas sargājējums ir sasniedzis 5 un vairāk procentus. Tad nelaimei pilnīgi pietiek ar vienu dzirksteli, un tas nozīmē, ka kategoriski aizliegts ieslēgt elektroierīces, uzšķīlīt sērkokociņu vai zvanīt pie durvīm.

Starp citu, Latvijas Gāze visus interesentus aicina uz mācību kursu „Gāzes skola”, kas janvāra beigās notiks Rīgā. Lekcijas vienu reizi mēnesī varēs apmeklēt Latvijas Gāzes Mācību centrā **Stirnu ielā 34, Rīgā**.

Vai gāzes baloni ir droši?

Pēc Ekonomikas ministrijas rīcībā esošās statistikas, 35% mājāsaimniecību Latvijā izmanto balonus iepildīto sašķidrināto naftas gāzi – propānu vai arī propāna un butāna maisījumu. Arī kompānijas *Intergaz* vērtējumā, aptuveni 100 000 dzīvokļos gaišzilā degviela tiek saņemta no baloniem. Kā paskaidroja uzņēmuma *Intergaz* pārstāvis **Vladimirs Mikuckis**, saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 755 *Gāzes balonu aprītes, uzraudzības un kontroles kārtība*, lai nodarbotos ar gāzes balonu tirdzniecību, speciāla licence nav nepieciešama. Licencētiem jābūt tiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar balonu uzpildīšanu, un uzpildes staciju darbiniekiem ir prasība regulāri apmeklēt kvalifikāciju paaugstināšanas kursus.

Pašlaik Latvijā tiek izmantoti divu veidu gāzes baloni: Eiropas standartam atbilstoši un no padomju laikiem labi pazīstamie sarkanie 50 litru baloni, kas atbilst 1982. gada drošības standartam *FOCT*.

– Kā vieniem, tā otriem gāzes baloniem jābūt pārbaudītiem, vai tie atbilst drošības standartiem. „Eiropas” balonus pārbauda vienu reizi 10 gados, to veic licences ieguvušās organizācijas *Inspecta Latvia*, *TUV Nord Baltik*, *Bureau Veritas Latvia*. Sarkanos balonus pārbauda tie paši uzņēmumi, kuri veic to uzpildīšanu un ir licencēti šo darbību izpildei. Padomju gados ražoto gāzes iepildīšanas taru 50 litru tilpumā Latvijā atļauts izmantot līdz šā gada beigām. Nākamgad aptuveni 250 000 lietotāju būs spiesti „sarkanos” balonus mainīt uz „eiropiešiem”. Pāreju prognozē kā visnotaļ nesāpīgu, jo jaunajiem baloniem derēšot padomju laikos ražotie reduktori.

– Noliegtot taru cilvēkiem būs jāizmēģina atkritumos vai arī jānodod metāllūžņos?

– Noteikumi paredz, ka cilvēkiem vecie gāzes baloni jāatdod utilizēšanai gāzes kompānijā, kurai šī tara ir jāpieņem un jāutilizē par saviem līdzekļiem.

Pienākumu sadale

Vladimirs Mikuckis skaidro, ka pēc noteikumu prasībām, katram gāzes balonam jābūt marķētam ar tā īpašnieka nosaukumu. Tas nozīmē, ka ikvie-

nam balonam, kurš uzpildīts legālā ceļā un izturējies tilpuma tehnisko pārbaudi, vienmēr ir etiķete ar marķējumu, kurš ļauj uzzināt uzpildītāja un pārbaudes veicēja nosaukumu.

– Ja lietotājs savā dzīvoklī, vasarnīcā vai lauku mājā gāzes balonu ir pievienojis saviem spēkiem, tad viņš par to arī atbild. Ja pievienošanu veicis uzņēmuma darbinieks, loģiski, atbildību uzņemas viņš. Pēc MK noteikumiem Nr. 755 par gāzes balonu aprīti, uzraudzību un lietošanas kārtību, lietotājam ir atļauts tikai nodot uzpildīšanai īpašumā esošu tukšo taru.

– Latvijā ir daudz nemarkētu gāzes balonu?

– Latvijas tirgū ir zināms daudzums nelegālu gāzes balonu. Ir skaidrs, ka tos ievie no citām valstīm. Uz šiem baloniem nav etiķetes vai citas atzīmes, kas ļautu uzzināt kompānijas vārdu, kas veikusi balona uzpildīšanu, vai arī laiku, kad tas noticis. Tik tiešām grūti saprotams, vai cilvēkam šķiet saprātīgi riskēt ar savu dzīvību, lai iekonomētu 5 eiro?

Viens pret viens ar gāzi

Paturot prātā gaišzilās degvielas „eksplozīvo raksturu”, drošības pasākumus ieteicams ielāgot visos etapos – sākot ar transportēšanu līdz glabāšanas vai lietošanas vietai. Uzņēmuma *Intergaz* pārstāvis atgādina, ka visiem Latvijas iedzīvotājiem obligātie *Ugunsdrošības noteikumi* izvirza prasības, kas jāievēro, lietojot sašķidrinātās gāzes balonus.

Gāzes balonu iekārtas aizliegtas uzstādīt:

- pagrabā vai cokolstāva telpās,
 - telpās, kurās ir atvērta ieeja pagrabā,
 - dzīvojamās istabās (guļamistabās),
 - vietās, kas atrodas zem sabiedriski izmantojamām telpām,
 - telpās bez dabiskā apgaismojuma.
- Dzīvojamā namu virtuvei, kurā novietota gāzes plīts ar sašķidrinātās gāzes balonu, ir jāatbilst noteiktām prasībām:
- logā ir jābūt vēdlodziņam vai ventilācijas kanālam,
 - telpas lielumam, kurā atrodas plīts ar diviem riņķiem, jābūt ne mazākam par 8 m³. Ja saimnieces īpašumā ir plīts ar četriem riņķiem – 15 m³.

Lai izvairītos no nelaimes gadījumiem, kategoriski aizliegts patvaļīgi veikt gāzes balonu, to ventīļu vai reduktoru remontu. Šo prasību uzraudzību nodrošina *Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests*.

Drošības pasākumi, nomainot balonu:

- sekot tam, lai balona nomaņas laikā telpā nebūtu atklātas uguns vai dzirksteles avota,
- balona nomaņas laikā telpā nepieļaut nepiederu personu klātbūtni.

– Kategoriski aizliegts noteikt gāzes noplūdi ar atklātas liesmas palīdzību. Savienojumu – plīts, reduktora un gumijas caurules – hermētiskuma pārbaudi veic ar speciālas elektroniskas iekārtas vai ziepju emulsijas palīdzību, – atgādina V. Mikuckis.

Noteikti nevajag aizmirst par regulāras gaisa apmaiņas nepieciešamību, ja tiek lietota sašķidrinātās naftas gāze. Ja telpā parādās jūtama gāzes smaka vai citas noplūdes pazīmes (mitrums, nosēdumi ap ventīli, šņākoņa, kas dzirdama no ventīļa), jāatver logi un durvis, jāaizver gāzes balona ventīli un gāzes plīts krāni, protams, kategoriski aizliegts smēķēt, lietot atklātu liesmu, ieslēgt vai izslēgt elektroierīces, lietot durvju zvanu vai gaismas slēdzus. Visus telpās esošos jāizved no mājas.

Nesen kāda Rīgas novadā dzīvojoša lasītāja stāstīja, ka viņas ģimene esot spiesta gāzes balonu nomaņu veikt pašu spēkiem, jo neizdodas atrast nevienu uzņēmumu, kurš šos darbus veiktu

par pieņemamu cenu. Viss būtu labi, darbs nešķiet ne grūts, ne pārlieku sarežģīts, bet ko darīt, ja pēc tam telpā smird pēc gāzes? Lasītājas vīrs vairākas reizes nomainījis savienojošo cauruli, par balona hermētiskumu pārliecinājies ar ziepju emulsijas palīdzību. Noplūdes vieta tā arī neesot atrasta, bet gāzes smaka virtuvē esot joprojām. Kur meklēt problēmas risinājumu? Avīzes redakcijas darbinieki eksperimenta kārtā apzvanīja vairākus uzņēmumus un centās noskaidrot, kurš no pakalpojuma sniedzējiem ne tikai piegādā gāzes balonu, bet arī to pievieno plītiņ un pēc tam veic gāzes iekārtas uzraudzību. Diemžēl tādu, kas vēlētos krāmēties, kā izrādās, ar sīkumiem – neatradās. Tas nozīmē, ka ļoti daudziem lietotājiem, kuru dzīvesvieta ir aiz Rīgas robežas, ar šo pienākumu galā jāietiek pašiem.

– Neredzot konkrēto gāzes iekārtu, es nevarēšu izdarīt noteiktu secinājumu, – skaidro V. Mikuckis. – Taču, ja reiz mājā visu laiku jūtama specifiskā smaka, tas liecina, ka noplūde ir. Es kategoriski iesaku nemēģināt tikt galā pašiem, bet vērsties uzņēmumā, kurš veicis balona uzpildi. Pēc šeit dzirdētā, varu teikt, ka lasītāja dzīvo uz pulvera mucas.

Turklāt, lai kā arī būtu, vienmēr var zvanīt pa tālruni numuru, kurš norādīts uz balona garantijas talona, bet visdrošāk – vērsties *Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā*, zvanot pa tālruni **112!** – nobeidz mūsu konsultants no uzņēmuma *Intergaz*. **K**

Latvijā notikušie gāzes izraisītie sprādzieni nesenā pagātnē

- 2011. gadā – Mālpilī: sagrauva trīsstāvu ēka, bojā gāja 5 cilvēki. Sprādziena cēlonis – gāzes noplūde.
- 2014. gada jūnijā – Liepājā: cieta 9 cilvēki. *Latvijas Gāzes* speciālisti ir pārliecināti, ka sprādziena cēlonis – nelegāla pieslēgšanās dabasgāzes vadam.
- 2015. gada janvārī – Rīgā: dzēšot ugunsgrēku piecstāvu ēkā, notika gāzes sprādziens. Cieta 3 cilvēki.
- 2016. gada septembrī – Alūksnē: piecstāvu ēkā uzsprāga propāns. Nopietni bojāta mājas konstrukcija – konstatētas fasādes paneļu un starpstāvu kāpņu konstrukciju nobīdes. Cieta 28 gadus vecs vīrietis. Līdz sprādzienam iedzīvotāji bieži žēlojās par gāzes smaku, taču pārbaude ierosināta netika. Pēc notikušā sākts kriminālprocess.

KĀ NOMAINĪT CAURULES, IETAUPOT MĀJAS NAUDU?

Trīspusēja līguma noslēgšana nav viegls uzdevums, bet tas ir to vērts: jūs ietaupīsiet tūkstošus vai pat desmitus tūkstošu eiro

„Mēs piedāvājam saviem klientiem komunikāciju (karstā un aukstā ūdens, kanalizācijas stāvvadu, kā arī pagrabā esošo mājas kopējās ūdensapgādes sistēmas cauruļvadu) nomaiņu vai remontu. UZ NOMAKSU! Mūsu klienti par darbu var norēķināties pusgada laikā”. Dmitrijs Širkins

„Esam sakrājuši mājas iekšējo komunikāciju nomaiņai nepieciešamo naudu. Pārvaldnieks vēlas nomainīt ūdens un kanalizācijas stāvvadus. Darbu izmaksas ir samērā lēlas. Kaimiņi no kooperatīvās mājas stāsta, ka nomainījuši ūdensvadu gandrīz uz pusi lētāk. Kā viņiem tas izdevies?”

Iekšējās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas padomju laikā būvētajās mājās tiešām gaidīt gaida nomaiņu. Atteikties no šā darba iedzīvotājiem neizdosies, jo veco cauruļvadu kalpošanas laiks tuvojas beigām. Gudri rīkojas tie dzīvokļu īpašnieki, kas jau laikus sāk krāt naudu šim darbam. Ar pārvaldnieka atbalstu uzkrājuma veidošanu var paildzināt līdz trim gadiem.

Kad vajadzīgā summa sakrāta, iedzīvotāji, protams, vēlas to izlietot iespējami lietderīgi. Iedzīvotāji var uzticēties pārvaldniekam, kurš vajadzīgo remontu veiks saskaņā ar tāmi, bet var arī paši sameklēt piemērotu remonta uzņēmumu un noslēgt ar to trīspusēju līgumu.

Prakse rāda, ka trīspusējs līgums starp namu pārvaldi, iedzīvotājiem un viņu pašu izraudzītu būvuzņēmumu palīdz ietaupīt 20–30, dažkārt pat līdz 50 procentiem no sākotnēji plānotajām darbu izmaksām. Un, ja kanalizācijas nomaiņai jūsu mājā plānots iztērēt 30 tūkstošus eiro, kāpēc gan neietaupīt 10–15 tūkstošus?

Mūsu lasītāji apgalvo, ka tāds ietaupījums ir gluži reāls. Aktīvākie iedzīvotāji, kaimiņi pilnvaroti, paši veic remonta uzņēmumu aptauju. Daudzas mājas izvēlējušās Rīgas uzņēmumu *Smart Comfort*, kas nodarbojas ar aukstā un karstā ūdens stāvvadu un guļvadu, kā arī kanalizācijas cauruļu nomaiņu daudzdzīvokļu mājās. Palūdzām SIA *Smart Comfort* pārstāvi Dmitriju Širkinu pastāstīt, kā rīkoties, lai nepārmaksātu par cauruļvadu nomaiņu.

– Iedzīvotājiem, kas sakrājuši naudu komunikāciju maiņai, jāizraugas

pārstāvis, kurš varētu apzvanīt licencētās kompānijas, lai noskaidrotu, vai minētos darbus iespējams paveikt lētāk, nekā piedāvā namu pārvalde, – stāstījumu sāk Dmitrijs Širkins. – Mēs, saņemot šādu zvanu, ierodamies norādītajā mājā un bez maksas sagatavojam nepieciešamo komunikāciju nomaiņas tāmi. Pēc tam dzīvokļu īpašniekiem kopsapulcē jāapstiprina sava pārstāvja izvēle. Tālāk mājas vecākais dodas uz pašvaldības namu pārvaldi ar lūgumu, lai darbs tiktu īstenots pēc trīspusēja līguma ar mājas iedzīvotāju izraudzīto uzņēmumu.

– Cik ātri iespējams noslēgt trīspusēju līgumu?

– Spriežot pēc mūsu pieredzes, no dzīvokļu īpašnieku lēmuma pieņemšanas brīža līdz komunikāciju nomaiņas sākšanai paiet aptuveni pusotrs mēnesis.

– Cik daudz var ietaupīt iedzīvotāji, kas paši izraugas darbu izpildītāju?

– Tie, kas mūs izraudzījušies šādu darbu izpildei pēc trīspusēja līguma, apgalvo, ka samaksājuši divas un pat trīs reizes mazāk, nekā sākotnēji bijis paredzēts saskaņā ar pārvaldnieka piedāvāto tāmi. Piemēram, triju galveno komunikāciju – karstā un aukstā ūdens apgādes sistēmas un kanalizācijas stāvvadu nomaiņu mēs veicam par 200–300 eiro, rēķinot uz vienu attiecīgā stāva dzīvokli. Iedzīvotāji paši var sarēķināt, cik izmaksās komunikāciju pilnīga nomaiņa viņu mājā.

– Runā, ka caurules mūsu mājās savu laiku jau sen nokalpojušas. Vai, mainot stāvvadus, jūs par to pārliecināties?

– Pēc agrākajiem normatīviem karstā un aukstā ūdens stāvvadiem vajadzēja kalpot 25 gadus. Iznāk, ka pilnīgi visās padomju laikā būvētajās mājās būtu nepieciešams plānveidīgi tos nomainīt. Kontrolgriezumi liecina, ka caurules ir aizaugušas vairāk nekā uz pusi. Līdz ar to samazinās ūdens spiediens, cieš cirkulācija, no izlietnēm neiztek ūdens. Iedzīvotāji arī pārmaksā par ūdens uzsildīšanu, jo viņiem nākas ilgi tecināt ūdeni, līdz tas sasniedz vajadzīgo temperatūru.

– Kādas caurules mūsu dzīvokļos ir visbēdīgākajā stāvoklī?

– Droši vien kanalizācijas. Mēs bieži redzam, ka virtuvēs ir 50 milimetru diametra kanalizācijas caurules, kas līdz pusei piesērējušas ar taukiem. Ja mājā pasūtīta kanalizācijas stāvvadu pilnīga nomaiņa, mēs liekam lielāka diametra caurules – 75 milimetru, un tad aizaugšanas problēma ir atrisināta daudzus gadus uz priekšu.

– Vai jaunās caurules aizraugs tāpat kā vecās un arī būs jāmaina pēc 25 gadiem?

– Šobrīd dzīvojam namos stāvvadiem parasti izmanto polipropilēna vai metālaplastikāta caurules. Pēdējās ir nedaudz dārgākas, bet atzītas par izturīgākām. Bet faktiski abi materiāli, lai gan tiem ir atšķirīgs termodeformācijas koeficients, ir ļoti droši. Ražotāji tiem dod 40 līdz 60 gadu garantiju. Ne polipropilēna, ne metālaplastikāta stāvvadiem nevajadzētu tā aizraugt kā metāla cauruļvadiem, jo tie nerūsē.

Jūsu mājā nepieciešams mainīt komunikācijas? Vēlaties uz šā kapitālā remonta rēķina ietaupīt? IZRĀDIET INICIATĪVU UN PASŪTIET TĀMI KOMPĀNIJĀ *Smart Comfort*. Konsultācijas var saņemt pa tālruni **22848144** un e-pastu **ofiss@comforts.lv**. Kompānijas birojs atrodas **Maskavas ielā 261, of. 503.** **K**

EKSPERIMENTS BEIDZIES VEIKSMĪGI

Pareiza atkritumu šķirošana ļauj iedzīvotājiem ekonomēt un ietaupīto novirzīt mājas remontdarbiem

2016. gadā mājas Meiju ielā 2, Juglā, Rīgā, iedzīvotāji pieņēma lēmumu piedalīties unikālā sociālā eksperimentā ar mērķi noskaidrot, vai visi mājas iedzīvotāji spēj šķirot atkritumus, tādā veidā samazinot atkritumu izvešanas izdevumus. Par iepriecinājumu visiem, galvenokārt mājas pārvaldniekam un atkritumu apsaimniekotājam, izrādījās, ka šķirošana dzīvokļu īpašniekiem ir pilnīgi pa spēkam.

Eksperimenta laikā, kas norisinājās trīs mēnešus, iedzīvotāji nešķirotu sadzīves atkritumu kopējo masu samazināja par 20%, ko var uzskatīt par pirmo mazo soli „zaļā” dzīvesveida virzienā. Tas atspoguļojās arī materiālos ieguvumos – iedzīvotājiem uzreiz samazinājās rēķini par atkritumu izvešanu, turklāt projekta organizatori mājai uzdevināja labiekārtotu atkritumu laukumu ar norobežojumu un jumtiņu.

Uzņēmuma *Clean R* izpilddirektors Valērijs Stankevičs pastāstīja, ka patlaban Meiju ielas 2 iedzīvotājiem ir 13 kubikmetri sadzīves atkritumu un 5 kubikmetri sašķirotu atkritumu.

– Šo eksperimentu mēs veicām ar mērķi saprast, vai daudzdzīvokļu mājas iedzīvotāji ir spējīgi atkritumus sašķirot, tādā veidā ietaupot naudu, kas tiek iztērēta atkritumu izvešanai kopumā, – stāsta V. Stankevičs.

Lielā mājā ar daudzdiem dzīvokļiem un iedzīvotājiem viedokļi par šķirošanas lietderību var atšķirties, tādēļ eksperimenta rezultāts ir atkarīgs no cilvēku gatavības mainīt savus ieradumus.

– Mums bija prieks vērot, kā sašķirotu atkritumu apjoms pieaug un nešķirotu atkritumu kļūst arvien mazāk. Eksperimentālā projekta ietvaros iedzīvotāji sašķirotā 20% atkritumu.

Patīkamākais, ka pēc oficiālajam projekta beigām cilvēki turpina labi sāktu praksi – sašķirotu atkritumu apjoms ir palielinājies vēl par 8%, kopā sasniegts 28%, – stāsta V. Stankevičs.

Zinot atkritumu utilizācijas tarifu palielināšanās prognozes nākotnē, ekonomija, ko dod šķirošana, var dubultoties. Katram dzīvokļa īpašniekam ekonomija var nelīdēt tik būtiska, bet kopīgi ietaupītos līdzekļus var novirzīt citām mājas vajadzībām. Ja dalītās vākšanas konteineri tiktu uzstādīti visās mājās un cilvēki savus atkritumus atbildīgi šķirotu, tad varētu runāt par simtiem tūkstošu eiro lielu ekonomiju.

Nevar neuzteikt Meiju ielas 2 mājas vecāko **Juriju Indriksonu**, bez kura aktīvas iesaistīšanās projekts diez vai būtu izdevies. Viņš stāstīja, ka mājas iedzīvotāji nav pūlējušies tikai naudas ekonomijas vārdā. Daudz svarīgāka ir bijusi doma par apkārtējo vidi, ekoloģiju un laba piemēra rādīšanu bērniem.

– Tikai ar savu piemēru mēs varam iemācīt bērnus cienīt to, kas mums ir. Bērni atkritumu šķirošanā piedalās ar lielu prieku, arī man ir prieks, ka nākamā paaudzē šo procesu uztvers kā pašu par sevi saprotamu, – saka J. Indriksons. **K**